

Prazgodovinsko višinsko naselje Gradišče na Primskovem na Dolenjskem

Prehistoric hilltop settlement Gradišče on Primskovo in the Dolenjska region

Primož PAVLIN

Izvleček

S sondiranjem, opravljenim leta 1998, smo odkrili, da je bilo Gradišče obljudeno v petih arheoloških obdobjih. Najstarejši obiski vzpetine segajo morda že v neolitik, vsekakor pa v starejši del bakrene dobe, ko vzpetina še ni bila utrjena. V pozni bronasti dobi je naselje dobilo lesen opaž, napolnjen z zemljo, ki je svoj konec doživel v požaru. V starejši in mlajši železni dobi je bilo naselje obdano s kamnitim suhim zidom. V halštatski dobi je bil zid širok okoli 2 m, v latenski je bil ožji, v širino je meril okoli 1,2 metra. Posamezne najdbe govorijo za prisotnost človeka tudi v času pozne antike. Ker pa iz tistega časa ni sledov utrditve, je vzpetina verjetno služila kot občasno pribežališče.

Ključne besede: Slovenija; Dolenjska; Gradišče; Primskovo; neolitik; eneolitik; pozna bronasta doba; halštatska doba; latenska doba; pozna rimska doba; utrjena naselja; keramika; bronaste zapestnice; steklene zapestnice; paličasti členi pasne verige

Abstract

During the excavations carried out in 1998, we determined that Gradišče was inhabited in five different archaeological periods. The earliest visits to the hill date back to the Neo-Eneolithic, when it was not yet fortified. In the Late Bronze Age, the settlement had received a wooden formwork filled with earth, which ended in a fire. In both parts of the Iron Age, the settlement was surrounded by a wall of dry-stone masonry. In the Hallstatt period, the wall was about 2 metres wide; in the La Tène period, it was narrower and measured about 1.2 metres in width. Stray finds testify to the presence of man as early as Late Antiquity. However, as there are no traces of fortifications from this period, the hill probably served as an occasional refuge.

Keywords: Slovenia; Gradišče; Primskovo; Dolenjska region; Neolithic; Eneolithic; Late Bronze Age; Hallstatt period; La Tène period; Late Roman period; fortified settlements; pottery; bronze bracelets; glass bracelets; rod-shaped belt chain segments

Sl. 1: Gradišče na Primskovem. Pogled z jugozahoda (po Dular 2020).

Fig. 1: Gradišče on Primskovo. View from the southwest (after Dular 2020).

V članku o sondiranju na višinskem naselju Gradišče na Primskovem na Dolenjskem objavljamo rezultate arheoloških izkopavanj, ki smo jih opravili v okviru raziskovalnega projekta *Utrjena prazgodovinska naselja na Dolenjskem*. Na Gradišču smo sondirali leta 1998, od 31. avgusta do 30. septembra.¹

Lega: Gradišče je 590 m visoka vzpetina (sl. 1), ki se dviga nad dolino Mišjega potoka severno od vasi Veliki Gaber. S severa, zahoda in juga je naravno zavarovana s strmimi pobočji, najlažji je dostop po grebenu z vzhoda (sl. 2).

Sestava tal: Apnenec, ilovica.

Vegetacija: Travniki, včasih njive.

Komunikacije: Z Gradišča je dober razgled naokrog. Proti severu je v vidni povezavi z Zgornjo krono pri Vačah, Gradiščem nad Dešnom, Sitarjcem pri Litiji in Gradiščo pri Jelšah. Proti vzhodu se z njega vidi na Špičasti hrib pri Dolah pri Litiji, proti jugu na Kunkel pri Vrhtrebnjem, Korinjski hrib pri Velikem Korinju in Sv. Ano nad Vrhpečjo ter proti zahodu na Limberk pri Veliki Račni in Cvinger pri Viru pri Stični.²

Opis: Naselje je zaobljeno kvadrataste oblike (sl. 3). Najvišje je v severnem delu, kjer stoji cerkev Marijinega rojstva. Od tod se zlagoma spušča proti zahodu in jugu. Njegovi ostanki so najbolje

ohranjeni na zahodni strani, kjer je še lepo viden terasasti rob naselja.

Dosedanja raziskovanja: Lepo in veliko "prazgodovinsko stanovanje" prvi omenja Jernej Pečnik, žlindro pod cerkvijo pa Alfons Müllner. V *Krajevnem leksikonu Dravske banovine* (1937) je omenjeno dvakrat.³ Tloris naselja in osnovne podatke o njem sta objavila Janez Dular in Sneža Tecco Hvala, nazadnje ga je bolj obširno predstavil Dular.⁴

SONDA 1

Lega: Sondo velikosti 4 × 9 m smo zakoličili preko roba terase v zahodnem delu naselja. Dejanska velikost sonde je bila 3 × 8,60 m, od x = 0 m do x = 8,60 m in od y = 0,5 m do y = 3,5 m. Točka x = 0 m, y = 0 m je bila v notranjosti naselja. Vrednosti x so naraščale proti zahodu, vrednosti y proti jugu. Kopali smo po mikrokvadratih 1 × 1 meter in 10 cm debelih režnjih (sl. 3; 4).

Terenski izvid: Stratigrafija sonde je prikazana na risbi južnega profila (med x = 0 m in x = 8,60 m na y = 3,5 m; pril. 1).

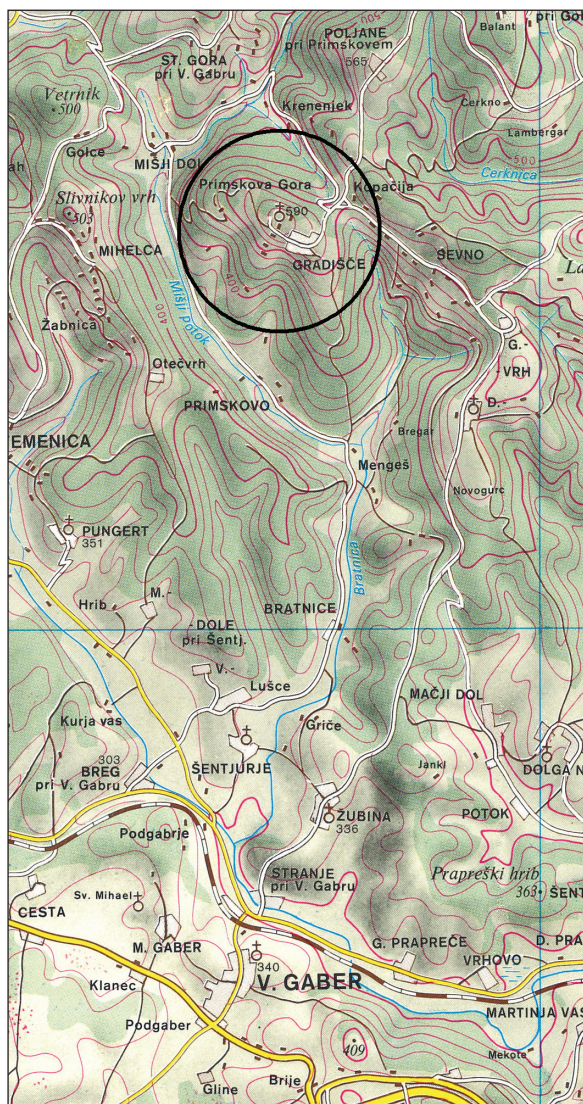
Z izkopom smo dosegli skalno osnovo in kulturno sterilno rdečo ilovico (*plast 1*). Skalnat skladi so horizontalno razpokani, imajo vzporedne ploskve in so plastovito naloženi drug na drugega. Debeli so do 25 cm in kot taki predstavljajo lahko dostopen

¹ Izkopana je bila ena sonda. Izkopavanja je vodil avtor tega prispevka, pri terenskih raziskavah je sodelovala Lucija Lavrenčič. Risbe predmetov in profila so delo Tamare Korošec. Predmete na fotografijah je posnel Drago Valoh. Vsem se za sodelovanje najlepše zahvaljujem.

² Dular, Tecco Hvala 2007, sl. 130; 131.

³ Knez 1975, 234.

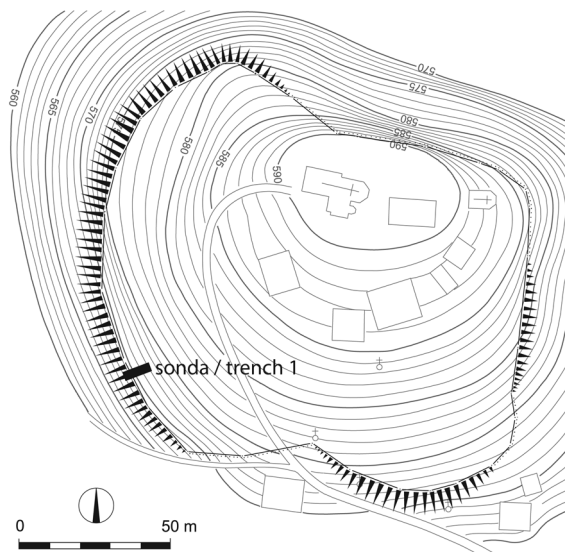
⁴ Dular, Tecco Hvala 2007, 276, kat. št. 92, sl. 180; Dular 2021, 211 ss, kat. št. 92.

Sl. 2: Geografska lega Gradišča. M. = 1:50.000.
Fig. 2: Geographic position of Gradišče. Scale 1:50.000.

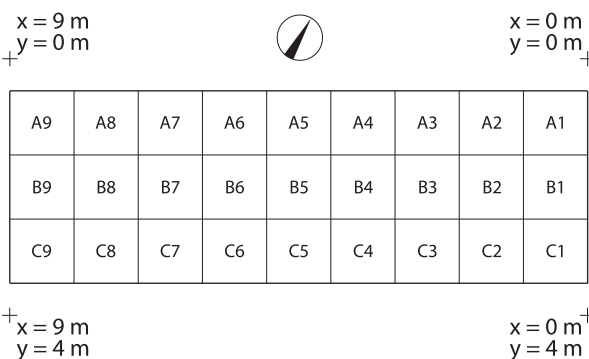
gradbeni material (sl. 6: levo, zgoraj). Med $x = 4,50$ m in $x = 7,50$ m leži na sterilni osnovi plast rumenorjave ilovnate zemlje, v kateri je zelo veliko oglja, mestoma tudi v večjih zaplatah (plast 3). Plast interpretiram kot polnilo v ognju uničenega lesenega opaža, ki je zdrsnilo po pobočju. V plasti smo našli oksidacijsko in redukcijsko žgano prostoročno izdelano grobo keramiko, kosti in koščke prežganega hišnega ometa.

Med $x = 3,70$ m in $x = 8,10$ m je deloma na sterilni osnovi, deloma na plasti 3 ležala plast prhke rdečkaste zemlje (plast 5), v kateri so poleg kamnitega drobirja večinoma veliki kamniti bloki. Med oksidacijsko in redukcijsko žgano, grobo, prostoročno izdelano keramiko so tudi odlomki kosti in koščki prežganega hišnega ometa. Med $x = 4,70$ m in $x = 6,80$ m ležijo na plasti 3 temeljni

Sl. 3: Gradišče na Primskovem. Tloris naselja z označeno lego sonde. M. = 1:2500.

Fig. 3: Gradišče on Primskovo. Ground plan of the settlement with marked location of trench. Scale 1:2500.
(Dopolnjeno po / Completed after Dular, Tecco Hvala 2007)

Sl. 4: Gradišče na Primskovem. Sonda 1. Koordinatni sistem.
Fig. 4: Gradišče on Primskovo. Trench 1. Coordinate system.

kamni zidu 1 (sivo rastrirani). Zid je bil zgrajen v suhi tehniki iz večjih in manjših neobdelanih avtohtonih kamnov. Spodnji del zidu je mestoma ohranjen v do šestih legah kamnov. Širok je bil okoli 2 m. Kamni, ki ležijo na pobočju med $x = 6,70$ m in $x = 8$ m, na plasti 3, so ruševina prvega zidu.

Med $x = 1$ m in $x = 3,70$ m leži na sterilni osnovi, od $x = 3,70$ m do $x = 4,90$ m pa na ruševinah zidu 1 (na plasti 5) plast temnorjave ilovice z obilico kamnitega drobirja (plast 2). Plast se zaključi pod kamni notranjega lica zidu 2. Plast vsebuje pretežno oksidacijsko in redukcijsko žgano prostoročno izdelano grobo keramiko, pa tudi odlomke fine, na lončarskem kolesu izdelane redukcijsko žgane keramike, železove žlindre, odlomke kosti in koščke prežganega hišnega ometa. Naleteli smo tudi na četrtno železovega volka (sl. 5).

Med $x = 5$ m in $x = 6,25$ m plast 5 prekriva rjava zemlja, v kateri so manjši in večji kamni (*plast 6*). Vodoravno šrafirane interpretiram kot ostanke zidu 2. Enako kot prvi zid je bil tudi ta zidan v suhi tehniki, širok je bil okoli 1,2 m. Večja kamna na $x = 4,90$ m in $z = -1,50$ m sta verjetna kamna notranjega lica drugega zidu. Keramika v plasti je večinoma groba, prostoročno izdelana, oksidacijsko in redukcijsko žgana. Vmes so bili tudi odlomki redukcijsko žgane keramike, izdelane na vretenu, in koščki železove žlindre.

Od $x = 0$ m do $x = 4,30$ m leži svetlorjava ilovica (*plast 4*) deloma na skalni osnovi, deloma na plasti 2. Plast med $x = 2,50$ m in $x = 3$ m prekinjajo kamni škarpe (pikčasti), ki ležijo na plasti 2. Kamni, ki potekajo v liniji od $y = 1,50$ m in se nadaljujejo v južni profil, so lepo zloženi drug na drugega in na zahodni strani (proti zidu) tvorijo dokaj lepo ohranjeno gladko lice, na vzhodni strani takega gladkega lica ni. Kamni so naloženi v treh do šestih legah in so rahlo nagnjeni proti vzhodu (*sl. 6*). Velik kamen na $x = 2,20$ m in $z = -1,60$ m se je pokazal pri čiščenju profila. Glede na širino škarpe, ki znaša približno 50 cm, verjetno ne sodi k škarpi. Škarpa je od zidu 2 oddaljena 1,70 m. V plasti 4 je med najdbami največ oksidacijsko in redukcijsko žgane prostoročno izdelane grobe keramike. Prisotni so tudi odlomki redukcijsko žgane keramike, izdelane na vretenu, kosti, koščki železove žlindre in prežganega hišnega ometa, železove žlindre in žrmelj (*sl. 7*).

Od $x = 0$ m do $x = 4,70$ m je na plasti 4 ležala rdečkasta ilovica (*plast 7*). Med najdbami je prevladovala oksidacijsko in redukcijsko žgana prostoročno izdelana groba keramika. Vmes so bili tudi odlomki redukcijsko žgane keramike, izdelane na vretenu, kosti, koščki prežganega hišnega ometa in železove žlindre.

Najvišja plast je ornica oz. humus (*plast 8*), ki je med $x = 2,10$ m in $x = 5,85$ m na pribl. $z = -1,30$ m nekoliko temnejša (nepreorana?) (*plast 8a*). Prve najdbe, vključno s prazgodovinskimi, so se pojavile že v plasti 8.

ČASOVNA OPREDELITEV

Najstarejši sledovi poselitve so, kot kažeta odlomek zajemalke s tulastim držajem (*t. 1: 3*) in odlomek ostenja posode s sploščeno bradavico in vrezanim okrasom (*t. 1: 1*), s konca mlajše kamene dobe oz. iz starejšega dela bakrene dobe. Zajemalke s tulastim držajem se pojavljajo na

najdiščih lengyelske kulture in savske skupine ter tudi lasinjske kulture, za mlajši del eneolitika so značilne zajemalke s polnim držajem.⁵ Sploščeno bradavico in vrezan okras okrog nje najdemo npr. med keramiko lasinjske kulture iz Bukovja⁶ in med lončenino horizonta keramike z brazdastim vrezom iz tretje plasti sonde 2 na Gradišču nad Dešnom.⁷ Mlajšekamenodobno oz. bakrenodobno prisotnost človeka potrjuje do neke mere še kamnita pušična ost (*t. 6: 1*).

Drugo obdobje, ko je bila vzpetina poseljena, je pozna bronasta doba. Na Dolenjskem in v Beli krajini so na številnih najdiščih te dobe prisotni odlomki ustij z zunanjim in notranjim fasetiranjem, ostenja posod z jezičastim držajem in okras girland. Latvice z zunanjim fasetiranjem (*t. 2: 2; 4: 12; 7: 20*) najdemo med gradivom z Makovca nad Zagorico, Gradišča nad Gradiščem pri Trebnjem, s Sv. Ane nad Vrhpečjo, z Vihre nad Drago, Velikega vrha nad Dolenjim Suhorjem, Mastnega hriba pri Škocjanu, s Korinjskega hriba nad Velikim Korinjem in Cvingerja pri Dolenjskih Toplicah.⁸ Jezičaste držaje posod (*t. 1: 8; 6: 2,3*) srečamo na lončenini z Žempoha nad Ostrožnikom, Kočnika nad Segonjami, Gradca nad Mihovim, Gradišča nad Gradiščem pri Trebnjem, Makovca nad Zagorico, Mastnega hriba pri Škocjanu in Šumenja pri Podturnu,⁹ enojne girlande (*t. 4: 13*) pa na lončenini z Mastnega hriba pri Škocjanu.¹⁰

Odlomek posode (*t. 2: 1*) je okrašen s tremi vodoravnimi kanelurami, pod katerimi je niz okroglih vtisov. Posoda je bila izdelana iz dobro prečiščene glin, oksidacijsko žgana, površina je zglajena, stene so tanke. Skoraj popolne primerjave, tako po obliki kot po okrasu, najdemo v Ljubljani

⁵ Kramberger 2018, 85; Velušček 2004, zajemalke s tulastim držajem: 25 s (Mali grad), 26 (Kriški grad), 28 s (Dragomelj), 30 (Gradišče nad Dešnom), 232 (Mali grad), 234 (Gradec pri Mirni), 236 (Kevderc), 245 ss (Jeranova jama), 247 (Bezgečeva jama), 250 (Movernava), 259 (Oberburgstall); zajemalke s polnim držajem: 171, 202 (Hočevarica); 220 (Maharski prekop); 223 (Blatna Brezovica); 225 (Notranje Gorice); 232 (Drulovka).

⁶ Homen 1989, 64, sl. 8: 1.

⁷ Pavlin, Dular 2007, t. 16: 4; Velušček 2004, 231 ss, 247 s.

⁸ Dular 1993, 104 s, t. 1: 7,9; 2: 6; 3: 6; 3: 16; 4: 11; Dular et al. 1995, t. 1: 5; Dular et al. 2000, t. 9: 2; Dular, Križ 2004, t. 1: 5.

⁹ Dular 1993, 104 s; t. 1: 3; 3: 14; 4: 3,6; Dular et al. 1991, t. 17: 1-11; Dular et al. 1995, t. 8: 4,5; Dular et al. 2000, 134, t. 8: 9; Breščak, Dular 2002, 108, sl. 11: 11.

¹⁰ Dular et al. 2000, 132, t. 9: 7; 11: 11.

Sl. 5: Gradišče na Primskovem. Četrtna železovega volka (plast 2; inv. št. P 30203).

Fig. 5: Gradišče on Primskovo. A quarter of an iron loup (Layer 2; Inv. No. P 30203).

v grobovih 27 in 38¹¹ ter 297 in 298¹² z dvorišča SAZU. Odlomka iz grobov 297 in 298 sta rdeče in sive barve, v poglobitvah obeh so ostanki bele inkrustacije,¹³ medtem ko sta odlomka iz grobov 27 in 38 črno žgana. V grobu 298 je igla z zaobljeno strehasto glavico, ki ga uvršča v stopnjo Ljubljana IIa, v katero sodi tudi grob 38.¹⁴ Grob 297 je bil skoraj popolnoma uničen z izkopom grobne jame za rimski grob, v grobu 27 pa so poleg navedenega odlomka le še druge, za datacijo netipične črepinje.

Podoben okras, z eno ali dvema vodoravnima kanelurama in nizom okroglih vtisov, srečamo na grobišču SAZU še v grobovih 58¹⁵ ter 305 in 313.¹⁶ Grob 58 je bil uničen, od groba 313 se je ohranil le spodnji del. Za nas zanimiva črepinja iz groba 305 pa je bila najdena izven žare, pri odkopavanju groba.

V tehniki kaneliranja je narejen tudi pas vzporednih črt na fragmentu ostenja na *t. 6: 4*. Podoben okras je npr. tudi na posodah z Gradišča pri Gradišču pri Trebnjem in Ajdovščine nad Zaborštom pri Dolu.¹⁷

Na poselitev v halštatski dobi sklepamo po odlomku ulite bronaste zapestnice lečastega preseka in z nesklenjenima koncema, ki je po zunanjem obodu okrašena s snopi treh vrezov (*t. 4: 1*), ter železnem nožičku (*t. 4: 3*). Sneža Tecco Hvala je podobno okrašene zapestnice uvrstila v različico IIB polnih gladkih zapestnic. Različica ni kronološko

indikativna, saj jo srečujemo v grobovih od stopnje Stična do negovske stopnje.¹⁸

Razmeroma številne in izpovedne so najdbe mlajše železne dobe. Med keramiko izstopajo odlomki finega, redukcijsko žganega posodja, izdelanega na hitro vrtečem se lončarskem vretenu. To so predvsem glinenke (*t. 7: 3; 8: 22,23*), ki se pojavljajo v poznolatenskih grobovih in naselbinskih plasteh številnih slovenskih najdišč.¹⁹ Izpostaviti kaže še odlomke, okrašene z nizom koncentričnih krogcev v tehniki žigosanja (*t. 5: 20; 7: 13,14,23,24*). Tudi žigosani okras se v dolenjskih prazgodovinskih naseljih pojavlja v poznolatenskih kontekstih.²⁰ Med keramiko dolenjskih prazgodovinskih naselij najdemo med poznolatenskim gradivom tudi odlomke prostoročno izdelanih posod, okrašene v tehniki metliččenja (*t. 1: 17,20; 4: 4; 7: 12*) oz. glavniččenja (*t. 1: 19,21; 4: 5,6; 5: 21; 7: 11; 8: 18*).²¹

Naleteli smo tudi na dva paličasta člena ženske pasne verige oz. sklepanca. Prvi (*t. 7: 25; sl. 8: 1*) je fragmentiran, v dolžino meri 1,3 cm. Med ušescema, ki imata bradavičast zaključek, sta svitkasti odebelitvi. Primerjave zanj najdemo na dveh dolenjskih poznolatenskih naseljih, na Cvingerju nad Koriti²² in Gradišču pri Suhadolah.²³ Členi so dolgi 1,6 oz. 1,5 cm. Na Cvingerju nad Koriti je bil del pasne verige najden v plasti 7, v kateri so

¹¹ Stare 1954, 39 ss, št. 8 in 20, t. 34: 5; 25: 1.

¹² Puš 1982, 127 s, t. 14: 3,13.

¹³ Škvor Jernejčič 2014, sl. 4.6: 6,7.

¹⁴ Gabrovec 1975, 343, razpredelnica 1.

¹⁵ Stare 1954, 67 s, št. 6, t. 51: 1.

¹⁶ Puš 1982, 130 s, 134 s, t. 18: 6; 23: 4.

¹⁷ Dular et al. 1991, t. 19: 3–6; Pavlin, Dular 2007, t. 4: 7.

¹⁸ Tecco Hvala 2012, 294 s, 298, sl. 109: 6,7.

¹⁹ Dular, Tomanič Jevremov 2009, 171, 173; Pavlin 2011, 142, op. 30.

²⁰ Pavlin, Dular 2007, 81, op. 60; Pavlin 2011, 142, op. 36; Grahek 2016, 209 ss.

²¹ Pavlin 2011, 142, op. 39; Grahek 2016, 206 ss, 254 s.

²² Dular et al. 1995, 109, t. 14: 1.

²³ Dular, Pavlin, Tecco Hvala 2003, sl. 13: 4.

Sl. 6: Gradišče na Primskovem. Sonda 1. Škarpa. Pogled s severozahoda.

Fig. 6: Gradišče on Primskovo. Trench 1. The scarp. View from the northwest.

bili še odlomki glinenk, izdelanih na lončarskem kolesu, in prostoročno izdelane keramike, okrašene z glavničenjem ali metličanjem.²⁴ Paličasti členi z dvema svitkastima odebelitvama povezujejo tudi obročke pasu iz Valične vasi.²⁵ Dolgi so 1,7 cm. Drugi (*t.* 7: 15; *sl.* 8: 2) je dolg 1,8 cm. V sredini ima med ušescema tri tanke svitkaste odebelitve, na koncih bradavičast zaključek. Najboljše primerjave zanj najdemo med posameznimi najdbami s poznolatskega grobišča na Strmecu nad Belo Cerkvijo, kjer so členi dolgi 1,6 cm.²⁶

Paličaste člene pasnih verig s Cvingerja nad Koriti in Gradišča pri Suhadolah, ne pa tudi s Strmca in iz Valične vasi, je Marko Dizdar uvrstil med pasove srednjenemškega tipa. Zanje je značilno, da imajo paličasti členi, z izjemo enega, le eno tanjšo ali debelejšo svitkasto odebelitev med ušescema in so večinoma daljši od 2,4 cm. Pasovi srednjenemškega tipa so datirani pretežno v srednjelatensko obdobje (LT C2), izjemoma tudi v LT D1.²⁷ Izjema, z dvema svitkastima odebelitvama na sredini, so členi dela pasne verige iz depoja z latenskega grobišča v bližini Zemplína.²⁸ Depo je datiran v LT D1.²⁹ Členi verige iz depoja so v primerjavi z dolensjimi daljši, okoli 2,4 cm.

Dolenske sklepance s paličastimi členi, ki imajo dve ali tri svitkaste odebelitve med ušescema, ki se zaključujeta z bradavico, in so krajši od 2 cm, bi lahko šteli za lokalno izvedbo, ki je za zdaj izpričana zgolj v poznolatskih (LT D1) kontekstih.

Med priljubljen ženski nakit poznolatske stopnje Mokronog IIIa spadajo tudi modre steklene zapestnice D-preseka (*t.* 7: 17).³⁰

Gradišče je bilo obiskano tudi v poznoantičnem obdobju. Za to govori svinčeno vretence (*t.* 7: 19). Primerjave zanj najdemo npr. na Tonovcovem gradu nad Kobaridom, na Korinjskem hribu in v Kopru.³¹ Dvojno piramidalni železen predmet (*t.* 7: 18) spominja na puščične osti oz. šila z omenjenih dveh poznoantičnih najdišč, vendar je več kot enkrat manjši.³² Morda sodi v ta čas še prstanasti držaj pokrova (*t.* 5: 22).³³

Že med izkopavanji smo opazili, da se v posameznih plasteh mešajo najdbe iz različnih obdobj (sl. 9). Nekaterim bolj izpovednim najdbam smo določili lego v koordinatnem sistemu (točke x, y in z). Na *prilogi 1* so točke teh najdb projicirane na risbo južnega profila. Tudi s te slike je razvidno, da so v posameznih plasteh najdbe iz različnih

²⁴ Dular et al. 1995, t. 14: 3-7,10-12; 15: 14,16-19.

²⁵ Teržan 1973, t. 12: 4.

²⁶ Dular 1991, t. 65: 32; Božič 1992, 196 ss, t. 16: 15.

²⁷ Dizdar 2020, 224 s, 234 ss.

²⁸ Budinský-Krička, Lamiová-Schmiedlová 1990, t. 10: 25.

²⁹ Dizdar 2020, 233.

³⁰ Božič 1999, 211.

³¹ Modrijan, Milavec 2011, 53, 413, t. 16: 9-11; Ciglenečki, Modrijan, Milavec 2020, 84, 355, t. 27: 12; Cunja 1996, 67, t. 2: 28-30.

³² Modrijan, Milavec 2011, 412, t. 10: 4-7; Ciglenečki, Modrijan, Milavec 2020, 355, t. 27: 15,16.

³³ Cunja 1996, 126 s.

Sl. 7: Gradišče na Primskovem. Žrmlje iz peščenjaka (plast 7; inv. št. P 30321). M. = pribl. 1:4.

Fig. 7: Gradišče on Primskovo. The sandstone quern (Layer 7; Inv. No. P 30321). Scale = ca. 1:4.

Sl. 8: Gradišče na Primskovem. Bronasta paličasta člena pasnih verig.

Fig. 8: Gradišče on Primskovo. The bronze rod-shaped segments of a chain belts.

obdobj. V oči bode, da so v notranjosti naselja latenske najdbe v vseh plasteh. V najnižji plasti 2 so bile skupaj neolitsko-eneolitske (*t. 1*: 1,3), poznobronastodobne (*t. 1*: 8) in latenske najdbe (*t. 1*: 16–21). Na njej ležijo kamni škarpe, ki je bila potemtakem zgrajena v poznolatskem času, saj so latenske najdbe tudi v plasti 4, ki se je nabrala na obeh straneh škarpe (*t. 4*: 4–10). Na enak način grajen podporni zid, vzporeden z meter oddaljenim obzidjem, je bil odkrit na Vinjem vrhu.³⁴ Plast 3 smo tam interpretirali kot polnilo v ognju uničenega lesenega opaža, ki je zdrsnilo po pobočju.

Na nekaj podobnega so naleteli med sondiranjem na Mastnem hribu pri Škocjanu³⁵ in Cvingerju pri Dolenjskih Toplicah.³⁶ V obeh primerih najdbe povezujejo utrdbeno sistema s pozno bronasto dobo. Med najdbami iz plasti 3 na Primskovem smo med kronološko izpovednimi lahko opredelili le poznobronastodobne (*t. 2*: 1,2). V plasti 4 so bile skupaj starejše- (*t. 4*: 1,3) in mlajšeželeznodobne (*t. 4*: 4–10) najdbe, v plasti 5 poznobronasto- (*t. 4*: 12,13) in mlajšeželeznodobne (*t. 5*: 9) najdbe,

³⁴ Dular et al. 2000, 136 s, sl. 16; pril. 2: A,B.

³⁵ Dular et al. 2000, 130 ss, sl. 11; 14.

³⁶ Dular, Križ 2004, 215 s, pril. 1; 217 ss, pril. 2; 221 s, sl. 23; Dular 2020, 399, sl. 4.

Plast / Layer	Neo-eneolitik / Neo-Eneolithic	KŽG / Late BA	Halštat / Hallstatt period	Laten / La Tène period	Pozna antika / Late Antiquity	Rimska doba? / Roman period?	Recentno / Recent
8, 8a	-	•	-	•	-	•	•
7	•	•	-	•	•	-	•
6	-	-	-	•	• (?)	-	•
5	-	•	-	•	-	-	-
4	-	-	•	•	-	-	-
3	-	•	-	-	-	-	-
2	•	•	-	•	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-

Sl. 9: Gradišče na Primskovem. Zastopanost najdb po obdobjih in plasteh.

Fig. 9: Gradišče on Primskovo. Representation of finds by periods and layers.

v plasti 6 pa mlajšeželeznodobne (*t.* 5: 19–21), poznoantične (?) (*t.* 5: 22) in recentne najdbe.

Presenetljiva je prisotnost kamnite puščice (*t.* 6: 1) v plasti 7 in poznobronastodobnih najdb v plasteh 7 (*t.* 6: 2–4) in 8 (*t.* 7: 20). Stanje na terenu si lahko razlagamo deloma kot rezultat erozije z višje ležečega terena, bodisi kot gradbeno aktivnost mlajšeželeznodobnih prebivalcev Gradišča. Nad teraso, na katerem robu smo zakoličili sondo 1, poteka v pobočje vsekana cesta, ki je od lokacije sonde oddaljena manj kot 30 m. Lahko si predstavljamo, da so pri gradnji ceste odrinjeni material, skupaj z arheološkimi najdbami, enostavno razsuli po pobočju.

ZAKLJUČEK

Povedano lahko strnemo v naslednji zaključek. Gradišče je bilo prvič obljudeno morda že v mlajšem neolitiku, vsekakor pa v starejšem delu bakrene dobe. Za to govorijo odlomek zajemalke s tulastim držajem, odlomek ostenja posode s sploščeno bradavico in vrezanim okrasom in morda tudi kamnita puščična ost. Iz tega časa sledov utrditve vzpetine nismo odkrili. Je pa bila

utrjena v pozni bronasti dobi, ko je bila obdana z lesenim opažem, napolnjenim z zemljo. V ta čas sodijo odlomki ustij z zunanjim in notranjim fasetiranjem, ostenja posod z jezičastim držajem, okras girland in okras s tremi vodoravnimi kanelurami, pod katerimi je niz okroglih vtisov. Na pogorišču poznobronastodobne utrditve naselja so postavili v starejši železni dobi okoli 2 m široko obzidje, grajeno v suhozidni tehniki. Kdaj v halštatski dobi je bilo zgrajeno, nam ni uspelo ugotoviti, saj so najdbe (zapestnica, nož) premalo indikativne. V isti tehniki je bilo zgrajeno tudi poznolatsko obzidje, ki je stalo na ruševinah halštatskega zidu. Bilo je ožje, v širino je merilo okoli 1,2 m. Datacijo v poznolatsko obdobje narekujejo odlomek zapestnice iz modrega stekla D-preseka, člen ženske pasne verige, redukcijsko žgana keramika, izdelana na hitro vrtečem se lončarskem kolesu, ornament žigosanih krogcev in prostoročno izdelana keramika, okrašena v tehniki glavničenja oz. metličenja. V tem času je bila zgrajena tudi škarpa. Iz rimske dobe prepričljivih najdb ni, svinčeno vretence nakazuje, da je bila vzpetina obiskovana spet v času pozne antike. Ker iz tega časa ni sledov utrditve, je verjetno služila kot občasno pribežališče.

KATALOG

Gradivo hrani Narodni muzej Slovenije.

Tabla 1

1. Frag. ostenja keramične posode z bradavico; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj roza; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; okras: snop vrezov; lega: plast 2; inv. št. P 30192.
2. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; okras: pas vodoravnih vrezov; lega: plast 2; inv. št. P 30193.
3. Frag. zajemalke s tulastim držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj sivorjava; prelom: temnosiv; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30191.
4. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30201.
5. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: črn; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30200.
6. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdeča, črna; znotraj rdeča; prelom: rdeč, črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30199.
7. Frag. ostenja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdeča; znotraj sivorumena; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 2; inv. št. P 30202.
8. Jezičasti držaj; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj črna; prelom: rdeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30194.
9. Frag. ročaja; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; prelom: črna; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30195.
10. Frag. ročaja; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivordeča; znotraj sivordeča; prelom: rdeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30197.
11. Frag. ročaja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdeča; prelom: rdeč, siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30196.
12. Frag. ročaja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; prelom: črn; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30204.

13. Frag. šobe (?); izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj črna; prelom: črn; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30205.
14. Frag. glinaste uteži; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30198.
15. Iгла bronaste fibule; lega: plast 2; inv. št. P 30206.
16. Frag. ustja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj črna; znotraj rumenorjava; prelom: črn; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 2; inv. št. P 30210.
17. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črnosiva; znotraj črna; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: metličenje; znotraj; lega: plast 2; inv. št. P 30207.
18. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: rdečerjav; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: pas vodoravnih vrezov; lega: plast 2; inv. št. P 30212.
19. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; znotraj temnosiva; prelom: rumenosiv, siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: glavničenje; lega: plast 2; inv. št. P 30211.
20. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: črn; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: fino metličenje; lega: plast 2; inv. št. P 30213.
21. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava; znotraj siva; prelom: rumenorjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: glavničenje; lega: plast 2; inv. št. P 30208.
- prelom: rjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30215.
8. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rjava; znotraj rjava; prelom: rjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30217.
9. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črnorjava; znotraj črnorjava; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30222.
10. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdečerjava; prelom: rdečerjav; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30218.
11. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj sivorjava; prelom: sivordeč; površina: gladka; sestava: grobozrnata; okras: odtis navite vrvice (?); lega: plast 3; inv. št. P 30220.
12. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdeča; prelom: rdeč, črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30219.
13. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdečerjava; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30221.
14. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj rdečerjava; prelom: rdeč, črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 3; inv. št. P 30225.
15. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj rdeča; prelom: črn, rdeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 3; inv. št. P 30226.
16. Frag. glinaste uteži; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorzoa; znotraj sivorzoa; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30223.

Tabla 2

1. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdečerjava; prelom: rdečerjav; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: vodoravne kanelure, niz vbodov; lega: plast 3; inv. št. P 30230.
2. Frag. ustja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črnorjava; znotraj črna; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: zunanje fasetiranje; lega: plast 3; inv. št. P 30231.
3. Ustje in ostenje latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj črna; prelom: rjav; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30228.
4. Frag. ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj sivorjava; prelom: rdečerjav; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30229.
5. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črnorjava; znotraj črnorjava; prelom: rjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30216.
6. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rjava; znotraj rjava; prelom: rjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3; inv. št. P 30214.
7. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črnorjava; znotraj črnorjava;

Tabla 3

1. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivočrna; znotraj sivočrna; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: črn premaz; lega: plast 4; inv. št. P 30232.
2. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava, siva; znotraj siva; prelom: rumenorjav, siv; površina: gladka; sestava: grobozrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30257.
3. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj črnorjava; prelom: črnorjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30242.
4. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava, siva, črna; znotraj rumenorjava; prelom: rumenorjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30234.
5. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivordeča; znotraj sivordeča; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30244.

6. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rozasiva; znotraj roza, siva; prelom: rozasiv, črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: vtisi na robu ustja; lega: plast 4; inv. št. P 30250.
7. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj rdečerjava; prelom: črn, rdeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30243.
8. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdeča; znotraj rdečečrna; prelom: rdeč; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30240.
9. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: rdečerjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30236.
10. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30241.
11. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj svetlosiva, siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 4; inv. št. P 30248.
12. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črnosiva; znotraj črna; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 4; inv. št. P 30247.
13. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj rdeča; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 4; inv. št. P 30246.
14. Frag. ostenja keramične posode z ročajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj rdeča; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30237.
15. Frag. ročaja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdeča; znotraj rdeča; prelom: rdečerjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30238.
16. Frag. prenosne peči; izdelava: prostoročna; barva: zunaj oranžnordeča; znotraj oranžnordeča; prelom: oranžnordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30249.
17. Frag. ognjišnega kozla; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenordeča; znotraj rumenordeča; prelom: rumenordeč; površina: hrapava; sestava: drobnazrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30233.
18. Brusni kamen; lega: plast 4; inv. št. P 30239.
5. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenosiva; znotraj črna; prelom: rumenosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: glavničenje; lega: plast 4; inv. št. P 30245.
6. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivordeča; znotraj sivordeča; prelom: siv, sivordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: glavničenje; lega: plast 4; inv. št. P 30258.
7. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30254.
8. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj sivordeča; znotraj sivordeča; prelom: rumenordeč; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30260.
9. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj sivorjava; znotraj sivorjava; prelom: rdečerjav; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30256.
10. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 4; inv. št. P 30255.
11. Frag. ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rjava; znotraj rjava; prelom: rjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 5; inv. št. P 30274.
12. Frag. ustja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj črna; prelom: črn; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: zunanje fasetiranje; lega: plast 5; inv. št. P 30284.
13. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdečerjava; prelom: rdeč, črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: gladko plastično rebro z girlando; lega: plast 5; inv. št. P 30285.
14. Frag. ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva, rumenordeča; znotraj siva, rumenordeča; prelom: siv, rumenordeč; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; lega: plast 5; inv. št. P 30265.
15. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj črna; prelom: črn, rdeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 5; inv. št. P 30272.
16. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdeča; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 5; inv. št. P 30262.
17. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 5; inv. št. P 30270.
18. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: na počasnem lončarskem kolesu; barva: zunaj rjava; znotraj rjava; prelom: rjav; površina: gladka; sestava: drobnazrnata; okras: vodoravne plitve kanelure; lega: plast 5; inv. št. P 30278.
19. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 5; inv. št. P 30267.

Tabla 4

1. Frag. bronaste zapestnice; okras: skupina treh prečnih vrezov na koncu, na zunanji strani; lega: plast 4; inv. št. P 30253.
2. Konica železnega noža; lega: plast 4; inv. št. P 30251.
3. Železen nož; lega: plast 4; inv. št. P 30252.
4. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: rdečerjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: metličenje; lega: plast 4; inv. št. P 30259.

20. Frag. ustja, ostenja in dna latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj črna; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 5; inv. št. P 30261.
21. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj svetlosiva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 5; inv. št. P 30280.
22. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 5; inv. št. P 30277.
23. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj sivorjava; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; okras: plastično rebro; lega: plast 5; inv. št. P 30281.
24. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdečerjava; prelom: rdečerjav; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; okras: girlanda, razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 5; inv. št. P 30279.
11. Železen žebelj pravokotnega preseka; lega: plast 5; inv. št. P 30271.
12. Frag. ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerumena; znotraj rdečerjava; prelom: rdečesiv; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 6; inv. št. P 30289.
13. Frag. ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črnorjava; znotraj črna; prelom: črn; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 6; inv. št. P 30288.
14. Frag. dna keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj sivorumena; prelom: sivorumen; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 6; inv. št. P 30287.
15. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 6; inv. št. P 30292.
16. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečesiva; znotraj rdečerjava; prelom: rdečesiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 6; inv. št. P 30293.
17. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj svetlosiva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 6; inv. št. P 30294.
18. Glinasto vretence; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; prelom: rdeč; površina: hrapava; sestava: drobnozrnata; lega: plast 6; inv. št. P 30290.
19. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj črna; znotraj temnosiva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 6; inv. št. P 30296.
20. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj siva; znotraj rumenosiva; prelom: rumenosiv; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; okras: niz dvojnih žigosanih krogcev; lega: plast 6; inv. št. P 30297.
21. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava; znotraj rumenorjava; prelom: rumenorjav; površina: hrapava; sestava: drobnozrnata; okras: glavničenje; lega: plast 6; inv. št. P 30291.
22. Prstanasti držaj pokrova ali spodnji del čaše na prstanasti nogi; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj rjava; prelom: sivorjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: poševni vrezji na prstanu; lega: plast 6; inv. št. P 30295.

Tabla 5

1. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj svetlosiva; prelom: temnosiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 5; inv. št. P 30276.
2. Frag. ročaj; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivočrna; znotraj sivočrna; prelom: črn; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 5; inv. št. P 30283.
3. Frag. ostenja keramične posode z držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdeča; prelom: rdeč, črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: bradavica; lega: plast 5; inv. št. P 30275.
4. Frag. ostenja keramične posode z držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj rdeča; prelom: rdeč; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 5; inv. št. P 30264.
5. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj črna; prelom: rdeča; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 5; inv. št. P 30266.
6. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečesiva; znotraj siva, rdeča; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 5; inv. št. P 30268.
7. Dno keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorumena; znotraj črna; prelom: sivorumen; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 5; inv. št. P 30263.
8. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj črna; prelom: rdečerjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 5; inv. št. P 30273.
9. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: sivordeč, siv; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 5; inv. št. P 30269.
10. Iгла bronaste fibule; lega: plast 5; inv. št. P 30282.

Tabla 6

1. Frag. kamnite puščične osti; lega: plast 7; inv. št. P 30322.
2. Jezičasti držaj; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivordeča; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30324.
3. Jezičasti držaj; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenordeča; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30323.
4. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj rdečerjava; prelom: rdečerjav; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; okras: kanelure; lega: plast 7; inv. št. P 30325.

5. Ustje in ostenje keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; znotraj črna; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: navpične kanelure; lega: plast 7; inv. št. P 30318.
6. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenordeča; znotraj sivorjava; prelom: rumenordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30299.
7. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30300.
8. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj rumenordeča; prelom: rumenordeč, črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30306.
9. Frag. dna keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: drobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30375.
10. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj svetlosiva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 7; inv. št. P 30311.
11. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črnorjava; znotraj črna; prelom: črnorjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30307.
12. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivordeča; znotraj sivordeča; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: niz vrezov na robu dna; lega: plast 7; inv. št. P 30304.
13. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenordeča; znotraj rumenordeča; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30301.
14. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rjava; znotraj rjava; prelom: črn; površina: gladka; sestava: drobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 7; inv. št. P 30317.
15. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdečerjava; prelom: rdečerjav; površina: gladka; sestava: drobozrnata; okras: dvojno razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 7; inv. št. P 30319.
16. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjoza; znotraj črna, siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 7; inv. št. P 30310.
17. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečesiva; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 7; inv. št. P 30305.
18. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdečerjava; prelom: črn, rdečerjav; površina: gladka; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 7; inv. št. P 30314.
19. Držaj z ostenjem keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rjava; prelom: rdečerjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30316.
20. Ročaj keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdeča; prelom: rdeč; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30303.
21. Frag. ročaja pekve; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdečerjava; prelom: rdeč, črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30320.
22. Glinasto vretence; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna, rdečerjava; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: drobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30302.
23. Glinasto vretence; izdelava: prostoročna; barva: zunaj svetlosiva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30315.
24. Glinasto vretence; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; prelom: sivorjav; površina: gladka; sestava: drobozrnata; okras: vtisnjeni nizi; lega: plast 7; inv. št. P 30308.

Tabla 7

1. Bronast obroček iz sploščene žice; lega: plast 7; inv. št. P 30309.
2. Bronast obroček, peresovina fibule (?); lega: plast 7; inv. št. P 30312.
3. Frag. ustja glinenke; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj sivorjava; znotraj črnasivorjava; prelom: črnivorjav; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30334.
4. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj siva, črna; znotraj sivorjava; prelom: rumenosiv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30328.
5. Frag. ustja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30333.
6. Frag. ustja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: črn; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30298.
7. Frag. ustja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj siva, črna; znotraj sivorjava; prelom: rdečesiv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30329.
8. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: črn; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30235.
9. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: na počasnem lončarskem kolesu; barva: zunaj črnorjava; znotraj rjava; prelom: rjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30339.
10. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobozrnata; lega: plast 7; inv. št. P 30327.
11. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava; znotraj rumenorjava; prelom: črn, rumenorjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: glavničenje; lega: plast 7; inv. št. P 30336.

12. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna, rjava; znotraj rdečerjava; prelom: rdečerjav; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; okras: fino metličenje; lega: plast 7; inv. št. P 30340.
13. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj črna; znotraj siva; prelom: siva; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; okras: kanelura, niz dvojnih žigosanih krogcev; lega: plast 7; inv. št. P 30330.
14. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj siva; znotraj siva; prelom: siva; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; okras: žigosana krogca; lega: plast 7; inv. št. P 30332.
15. Paličasti člen bronastega sklepanca; dolž. 1,8 cm; lega: plast 7; inv. št. P 30335. (Sl. 8: 2).
16. Gumb železne latenske fibule; lega: plast 7; inv. št. P 30326.
17. Frag. steklene zapestnice D-preseka; barva: kobaltno modra; lega: plast 7; inv. št. P 30331.
18. Železna dvojno piramidalna ost; lega: plast 7; inv. št. P 30337.
19. Svinčeno vretence; lega: plast 7; inv. št. P 30338.
20. Frag. ustja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: črnosiv; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; okras: zunanje fasetiranje; lega: plast 8; inv. št. P 30345.
21. Frag. ustja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj oranžna; znotraj oranžna; prelom: oranžna; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 8; inv. št. P 30352.
22. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdečerjava; prelom: rjav; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; okras: plastično rebro; lega: plast 8; inv. št. P 30344.
23. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj sivorjava; znotraj sivorjava; prelom: sivorjava; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; okras: niz dvojnih žigosanih krogcev; lega: plast 8; inv. št. P 30347.
24. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj črna; znotraj siva; prelom: siva; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; okras: niz dvojnih žigosanih krogcev; lega: plast 8; inv. št. P 30348.
25. Paličasti člen bronastega sklepanca; dolž. 1,3 cm; lega: plast 8; inv. št. P 30346. (Sl. 8: 1).
26. Gumb železne latenske fibule (?); lega: plast 8; inv. št. P 30349.

Tabla 8

1. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdeča, siva; znotraj rdeča, rumenosiva; prelom: rdeč; površina: hrapava; sestava: drobnozrnata; lega: plast 2 ali 5; inv. št. P 30286.
2. Frag. ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerumena; znotraj rumenosiva; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 6 ali 7; inv. št. P 30343.
3. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 6 ali 7; inv. št. P 30341.
4. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj sivorjava; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnozrnata; lega: plast 6 ali 7; inv. št. P 30342.
5. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rozardeča; znotraj siva; prelom: rozardeč, siv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3 ali 8; inv. št. P 30356.
6. Frag. ustja in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rjava; prelom: rdeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3 ali 8; inv. št. P 30357.
7. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj črna; prelom: rdečerjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3 ali 8; inv. št. P 30354.
8. Frag. ustja in latvice posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črnorjava; znotraj črna; prelom: siv; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 3 ali 8; inv. št. P 30355.
9. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdečerjava; prelom: rdeč, črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 3 ali 8; inv. št. P 30359.
10. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj rdeča; prelom: rdeč, črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 3 ali 8; inv. št. P 30360.
11. Frag. ostenja keramične posode z držajem; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivočrna; znotraj rdeča; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3 ali 8; inv. št. P 30353.
12. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rumenordeča; prelom: rdečerjav; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 3 ali 8; inv. št. P 30358.
13. Kremenovo jedro; lega: plast 5 ali 8; inv. št. P 30361.
14. Frag. ustja in ostenja latvice; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: drobnozrnata; lega: plast 7 ali 8; inv. št. P 30362.
15. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenordeča; znotraj rumenordeča; prelom: rumenordeč; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; lega: plast 7 ali 8; inv. št. P 30363.
16. Dno keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečerjava; znotraj rdečerjava; prelom: rdečerjav; površina: hrapava; sestava: drobnozrnata; lega: plast 7 ali 8; inv. št. P 30364.
17. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rdečesiva; znotraj rdečesiva; prelom: rdečesiv; površina: hrapava; sestava: grobozrnata; okras: razčlenjeno plastično rebro; lega: plast 7 ali 8; inv. št. P 30368.
18. Frag. ostenja keramične posode; izdelava: prostoročna; barva: zunaj rumenorjava, črna; znotraj siva; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnozrnata; okras: glavničenje; lega: plast 7 ali 8; inv. št. P 30367.

19. Glinasto vretence; izdelava: prostoročna; barva: zunaj črna; prelom: črn; površina: hrapava; sestava: drobnozrnata; lega: plast 7 ali 8; inv. št. P 30365.
20. Glinasto vretence; izdelava: prostoročna; barva: zunaj sivorjava; prelom: siv; površina: hrapava; sestava: drobnozrnata; lega: plast 7 ali 8; inv. št. P 30366.
21. Frag. ustja in ostenja glinenke; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj rumenordeča; znotraj rumenordeča; prelom: rumenordeč; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 7 ali 8; inv. št. P 30370.
22. Frag. ustja in ostenja glinenke; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj rumenordeča; znotraj rumenordeča; prelom: rumenordeč; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 7 ali 8; inv. št. P 30373.
23. Frag. ustja in ostenja glinenke; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj črna; znotraj črna; prelom: sivordeč; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 7 ali 8; inv. št. P 30372.
24. Frag. dna in ostenja keramične posode; izdelava: na lončarskem kolesu; barva: zunaj črna; znotraj sivordeča; prelom: sivordeč; površina: gladka; sestava: drobnozrnata; lega: plast 7 ali 8; inv. št. P 30371.
- BOŽIČ, D. 1992, *Mokronoška skupina latenske kulture v poznolatskem obdobju*. - Doktorska disertacija, Oddelek za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (neobjavljeno).
- BOŽIČ, D. 1999, Die Erforschung der Latènezeit in Slowenien seit Jahr 1964 / Raziskovanje latenske dobe na Slovenskem po letu 1964. - *Arheološki vestnik* 50, 189-213.
- BREŠČAK, D., J. DULAR 2002, Prazgodovinsko in poznoantično naselje Šumenje pri Podturnu (The prehistoric and late Roman settlement of Šumenje near Podturn). - *Arheološki vestnik* 53, 101-115.
- BUDINSKÝ-KRIČKA, V., M. LAMIOVÁ-SCHMIEDLOVÁ 1990, A late 1st century B. C.-2nd century A. D. cemetery at Zemplín. - *Slovenská archeológia* 38/2, 245-344.
- CIGLENEČKI, S., Z. MODRIJAN, T. MILAVEC 2020, *Korinjski hrib in poznoantične vojaške utrdbe v Iliriku / Korinjski hrib and late antique military forts in Illyricum*. - Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 39. DOI: <https://doi.org/10.3986/9789610502555>
- CUNJA, R. 1996, *Poznorimski in zgodnjerednjeveški Koper. Arheološko izkopavanje na bivšem Kapucinskem vrtu v letih 1986-1987 v luči drobnih najdb 5. do 9. stoletja / Capodistria tardoromana e altomedievale. Lo scavo archeologico nell'ex orto dei Cappuccini negli anni 1986-1987 alla luce dei reperti dal V al IX secolo d. C.* - Koper/Capodistria.
- DIZDAR, M. 2020, Ženska srednjolatska nošnja Skordiska. *Identitet protopovijesne zajednice na jugu Karpatske kotline / The middle La Tène women costume of the Scordisci. The identity of the protohistoric community in the southern Carpathian basin*. - Monografije Instituta za arheologiju / Monographiae Instituti Archaeologici 12.
- DULAR, A. 1991, *Prazgodovinska grobišča v okolici Vinjega Vrha nad Belo Cerkvijo / Die vorgeschichtlichen Nekropolen in der Umgebung von Vinji Vrh oberhalb von Bela Cerkev*. - Katalogi in monografije 26.
- DULAR, J., 1993, Začetki železnodobne poselitve v osrednji Sloveniji (Der Beginn der eisenzeitlichen Besiedlung in Zentralslowenien). - *Arheološki vestnik* 44, 101-112.
- DULAR, J. 2020, Nova spoznanja o poselitvi Dolenjske v železni dobi / On the Early Iron Age settlement pattern of Dolenjska. - *Arheološki vestnik* 71, 395-420. DOI: <https://doi.org/10.3986/AV.71.13>
- DULAR, J. 2021, *Gradivo za topografijo Dolenjske, Posavja in Bele krajine v železni dobi* 1. - E-Monographiae Instituti Archaeologici Sloveniae 10/1. DOI: <https://doi.org/10.3986/9789610505105>
- DULAR, J., B. KRIŽ, 2004, Železnodobno naselje na Cvingerju pri Dolenjskih Toplicah (Eisenzeitliche Siedlung auf dem Cvinger bei Dolenjske Toplice). - *Arheološki vestnik* 55, 207-250.
- DULAR, J., S. TECCO HVALA 2007, *South-Eastern Slovenia in the Early Iron Age / Jugovzhodna Slovenija v starejši železni dobi*. - Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 12. DOI: <https://doi.org/10.3986/9789612545239>
- DULAR, J., M. TOMANIČ JEVREMOV 2009, Sledovi poznolatske poselitve v Ormožu (Spuren spätlatènezeitlicher Besiedlung in Ormož). - *Arheološki vestnik* 60, 159-193.
- DULAR, J., P. PAVLIN, S. TECCO HVALA 2003, Prazgodovinska višinska naselja v okolici Dol pri Litiji (Vorgeschichtliche Höhensiedlungen in der Umgebung von Dole pri Litiji). - *Arheološki vestnik* 54, 159-224.
- DULAR et al. 1991 = J. Dular, B. Križ, D. Svolfšak, S. Tecco Hvala 1991, Utrjena prazgodovinska naselja v Mirenski in Temeniški dolini (Befestigte prähistorische Siedlungen in der Mirenska dolina und in der Temeniška dolina). - *Arheološki vestnik* 42, 65-198.
- DULAR et al. 1995 = J. Dular, B. Križ, D. Svolfšak, S. Tecco Hvala 1995, Prazgodovinska višinska naselja v Suhi krajini (Vorgeschichtliche Höhensiedlungen in der Suha krajina). - *Arheološki vestnik* 46, 89-167.
- DULAR et al. 2000 = J. Dular, B. Križ, P. Pavlin, D. Svolfšak, S. Tecco Hvala 2000, Prazgodovinska višinska naselja v dolini Krke (Vorgeschichtliche Höhensiedlungen in der Krkatal). - *Arheološki vestnik* 51, 119-170.
- GABROVEC, S. 1975, Začetek halštatskega obdobja v Sloveniji. - *Arheološki vestnik* 24, 338-385.
- GRAHEK, L. 2016, *Stična. Železnodobna naselbinska keramika / Stična. Iron Age Settlement Pottery*. - Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 32. DOI: <https://doi.org/10.3986/9789612549244>
- HOMEN, Z. 1989, Lokaliteti lasinjske kulture na križevačkom področju (Fundorte der Lasinja-Kultur im Gebiet von Križevci). - V: *Arheološka istraživanja u Podravini i kalničko-bilogorskoj regiji. Znanstveni skup Koprivnica, 14-17.X.1986*, Izdanja Hrvatskog arheološkog društva 14, 51-68.
- KNEZ, T. 1975, Primskovo. - V: *Arheološka najdišča Slovenije*, 234, Ljubljana.

- KRAMBERGER, B. 2018, Najdbe in sledovi poselitve iz bakrene dobe pod gomilo v Brezju pod Brinjevo goro (Funde und Besiedlungsspuren aus der Kupferzeit unter dem Grabhügel in Brezje unterhalb der Brinjeva gora). - *Arheološki vestnik* 69, 69-133.
- MODRIJAN, Z., T. MILAVEC 2011, *Poznoantična utrjena naselbina Tonovcov grad pri Kobaridu. Najdbe / Late antique fortified settlement Tonovcov grad near Kobarid. Finds.* - Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 24. DOI: <https://doi.org/10.3986/9789612545871>
- PAHIČ, S. 1957, *Drugo žarno grobišče v Rušah (Das zweite Urnenfeld in Ruše).* - Razprave 1. razreda SAZU 4/3.
- PAVLIN, P. 2011, Prazgodovinsko višinsko naselje Gradec pri Blečjem Vrhu na Dolenjskem / The prehistoric hilltop settlement of Gradec near Blečji Vrh in Dolenjska. - *Arheološki vestnik* 24, 131-163.
- PAVLIN, P., J. DULAR 2007, Prazgodovinska višinska naselja v Posavskem hribovju (Prehistoric hilltop settlements in the Posavje Hills). - *Arheološki vestnik* 58, 65-120.
- PUŠ, I. 1982, *Prazgodovinsko žarno grobišče v Ljubljani (Das vorgeschichtliche Urnengräberfeld in Ljubljana).* - Razprave 1. razreda SAZU 13/2.
- STARE, F. 1954, *Ilirske najdbe železne dobe v Ljubljani (Illyrische Funde aus der Eisenzeit in Ljubljana).* - Dela 1. razreda SAZU 9.
- ŠKVR JERNEJČIČ, B. 2014, Žarna nekropola v Ljubljani in preobrazba ljubljanske skupine na prehodu iz bronaste v železno dobo. - Doktorska disertacija, Oddelek za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (neobjavljeno).
- TECCO HVALA, S. 2012, *Magdalenska gora. Družbena struktura in grobni rituali železnodobne skupnosti / Magdalenska gora. Social structure and urial rites of the Iron Age community.* - Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 26. DOI: <https://doi.org/10.3986/9789612546007>
- TERŽAN, B. 1973, Valična vas. - *Arheološki vestnik* 24, 660-699.
- VELUŠČEK, A. (ur.) 2004, *Hočevarica. Eneolitsko kolišče na Ljubljanskem barju / Hočevarica. An eneolithic pile dwelling in the Ljubljansko barje.* - Opera Instituti Archaeologici Sloveniae 8. DOI: <https://doi.org/10.3986/9789612545055>

Prehistoric hilltop settlement Gradišče on Primskovo in the Dolenjska region

Summary

A test trench measuring 3 m × 8.60 m was placed at the edge of the terrace in the western part of the settlement (Figs. 1-3). The stratigraphy of the trench is shown in the drawing of the southern profile (App. 1). The excavation reached the bedrock and culturally sterile red clay (Layer 1). The rock layers are horizontally fissured, have parallel surfaces, and are stacked one on top of another. They are up to 25 cm thick and thus represent easily accessible building material (Fig. 6: left, top).

Between x = 4.50 m and x = 7.50 m, there is a layer of yellow-brown loamy soil on sterile subsoil containing much charcoal, sometimes larger charcoal flecks (Layer 3). I interpret this layer as the fill of a fire-destroyed wooden formwork that slid down the slope.

Between x = 3.70 m and x = 8.10 m, partly on sterile subsoil and partly on Layer 3, there is a layer of friable reddish soil (Layer 5) containing mainly large boulders and stone rubble. Between x = 4.70 m and x = 6.80 m lie the foundation stones of Wall 1 (grey filled) on Layer 3. The wall was built in dry-stone construction from larger and smaller unworked natural stones. The lower

part of the wall is preserved in places in up to six stone courses. It was about 2 m wide. The stones lying between x = 6.70 m and x = 8 m on Layer 3 on the slope are the ruins of the first wall.

Between x = 1 m and x = 3.70 m, on sterile subsoil and from x = 3.70 m to x = 4.90 m on the remains of wall 1 (on Layer 5), lies a layer of dark brown clay with abundant stone rubble (Layer 2). The layer ends below the stones of the inner face of Wall 2.

Between x = 5 m and x = 6.25 m, Layer 5 is covered by brown soil containing smaller and larger stones (Layer 6). I interpret the horizontally hatched stones as remains of Wall 2. Like the first wall, this one was built in dry-stone construction and was about 1.2 m wide. Larger stones at x = 4.90 m and z = -1.50 m are probably stones of the inner face of Wall 2.

From x = 0 m to x = 4.30 m, light brown clay (Layer 4) lies partly on a bedrock, partly on Layer 2. The layer is between x = 2.50 m and x = 3 m, interrupted by scarp stones (dotted) lying on Layer 2. The stones, which run in a line of y = 1.50 m and continue in the southern profile, are

neatly stacked on top of each other and form a fairly well preserved smooth surface on the west side (facing the wall); however, there is no such smooth surface on the east side. The stones are stacked in three to six positions and are slightly tilted to the east (*Fig. 6*). Cleaning of the profile revealed a large stone at $x = 2.20$ m and $z = -1.60$ m. Given the width of the scarp, which is about 50 cm, it probably does not belong to the scarp. The scarp is 1.70 m from Wall 2.

From $x = 0$ m to $x = 4.70$ m, a reddish clay (*Layer 7*) lies on *Layer 4*. The uppermost layer is arable soil or humus (*Layer 8*), which is slightly darker (unploughed?) between $x = 2.10$ m and $x = 5.85$ m at ca. $z = -1.30$ m (*Layer 8a*). The first finds, including prehistoric ones, occurred in *Layer 8*.

The earliest traces of settlement date from the late Neolithic or the earlier part of the Copper Age, as shown by a fragment of a ladle with a socketed handle (*Pl. 1: 3*) and a wall fragment of a vessel with a flattened nipple and incised decoration (*Pl. 1: 1*). Ladles with socketed handles occur at the sites of the Lengyel Culture and the Sava Group, as well as the Lasinja Culture, while ladles with full handles are characteristic of the younger part of the Eneolithic.¹ A flattened nipple and an ornament incised around it are found, for example, between the pottery of the Lasinja culture from Bukovje² and between the pottery of the pottery horizon with a grooved incision from the 3rd layer of test Trench 2 at Gradišče above Dešen.³ The Neolithic or Copper Age human presence is somewhat confirmed by a stone arrowhead (*Pl. 6: 1*).

The second period when the hill was inhabited was the Late Bronze Age. In Dolenjska and Bela krajina, fragments of rims with external and internal faceting, walls of vessels with tongue-shaped handles and garland decorations are found at many sites of this period. Bowls with an inturned rim with external faceting (*Pl. 2: 2; 4: 12; 7: 20*) are

found among the material from Makovec above Zagorica, Gradišče above Gradišče pri Trebnjem, Sv. Ana above Vrhpeč, Vihra above Draga, Veliki vrh above Dolenji Suhor, Mastni hrib near Škocjan, Korinjski hrib above Veliki Korinj and Cvinger near Dolenjske Toplice.⁴ Tongue-shaped handles of vessels (*Pl. 1: 8; 6: 2,3*) are found among the pottery from Žempoh above Ostrožnik, Kočnik above Segonje, Gradec above Mihovo, Gradišče above Gradišče pri Trebnjem, Makovec above Zagorica, Mastni hrib near Škocjan and Šumenje near Podturn,⁵ and single garlands (*Pl. 4: 13*) on pottery from Mastni hrib near Škocjan.⁶

The fragment of the vessel (*Pl. 2: 1*) is decorated with three horizontal grooves, beneath which is a series of round impressions. The vessel was made of well-refined oxidised-fired clay; the surface is smooth, and the walls are thin. Almost complete analogues, both in shape and decoration, can be found in Ljubljana in Graves 27,⁷ 38,⁸ 297,⁹ and 298 from the courtyard of the Slovene Academy of Sciences and Arts (SAZU).¹⁰ The fragments from Graves 297 and 298 are red and grey; there are remains of a white inlay in the depressions of both,¹¹ while the fragments from Graves 27 and 38 are burnt black. In Grave 298, there is a pin with a rounded, roofed head, which assigns the grave to phase Ljubljana IIa, to which Grave 38 also belongs.¹² Grave 297 was almost completely destroyed by the excavation of a pit for a Roman grave, and in Grave 27, apart from the one mentioned above, only other sherds untypical of the dating were found. Similar decoration with one or two horizontal grooves and a series of round impressions is found in the Ljubljana (courtyard SAZU) cemetery in Graves 58,¹³ 305,¹⁴ and 313.¹⁵ Grave 58 was destroyed, and only the lower part of Grave 313 survives. The fragment from Grave 305 was found

¹ Kramberger 2018, 85, Fn. 81, 82; Velušček 2004, ladles with a socketed handle: 25 f. (Mali grad), 26 (Kriški grad), 28 f. (Dragomelj), 30 (Gradišče nad Dešnom), 232 (Mali grad), 234 (Gradec pri Mirni), 236 (Kevderc), 245 ff. (Jeranova jama), 247 (Bezgečeva jama), 250 (Movernava), 259 (Oberburgstall); laddles with a full handle: 171, 202 (Hočevarica); 220 (Maharski prekop); 223 (Blatna Brezovica); 225 (Notranje Gorice); 232 (Druulovka).

² Homen 1989, 64, Fig. 8: 1.

³ Pavlin, Dular 2007, Pl. 16: 4; Velušček 2004, 231 ff., 247 f.

⁴ Dular 1993, 104 f., Pl. 1: 7,9; 2: 6; 3: 6; 3: 16; 4: 11; Dular et al. 1995, Pl. 1: 5; Dular et al. 2000, Pl. 9: 2; Dular, Križ 2004, Pl. 1: 5.

⁵ Dular 1993, 104 s; Pl. 1: 3; 3: 14; 4: 3,6; Dular et al. 1991, Pl. 17: 1-11; Dular et al. 1995, Pl. 8: 4,5; Dular et al. 2000, 134, Pl. 8: 9; Breščak, Dular 2002, 108, Fig. 11: 11.

⁶ Dular et al. 2000, 132, Pl. 9: 7; 11: 11.

⁷ Stare 1954, 39 ff. No. 20, Pl. 25: 1.

⁸ Stare 1954, 50 ff. No. 8, Pl. 34: 5.

⁹ Puš 1982, 127, Pl. 14: 3.

¹⁰ Puš 1982, 127 f., Pl. 14: 13

¹¹ Škvor Jernejčič 2014, Fig. 4.6: 6,7.

¹² Gabrovec 1975, 343, Table 1.

¹³ Stare 1954, 67 f. No. 6, Pl. 51: 1.

¹⁴ Puš 1982, 130 f., Pl. 18: 6.

¹⁵ Puš 1982, 134 f., Pl. 23: 4.

outside the urn during the excavation of the grave. A band of parallel lines made in grooved technique is also found on the fragment on *Pl. 6: 4*. Similar decoration is found, for example, on vessels from Gradišče near Gradišče pri Trebnjem and Ajdovščina above Zaboršt near Dol.¹⁶

A fragment of a cast bronze bracelet with open ends and lenticular cross-section, decorated on the outer edge with bundles of three incisions (*Pl. 4: 1*) and an iron knife (*Pl. 4: 3*), indicates settlement in the Hallstatt period. Sneža Tecco Hvala classified similarly decorated bracelets into variant IIb of solid plain bracelets. However, this variant is not chronologically indicative, as it occurs in graves from the Stična to the Negova phases.¹⁷ The finds of the Late Iron Age are relatively numerous and significant. Among the pottery, the fragments of fine reduction-fired wheel-thrown vessels stand out. These are mainly clay bottles (*Pl. 7: 3; 8: 22,23*), which occur in Late La Tène graves and settlement layers of many Slovenian sites.¹⁸ Also worth mentioning are fragments decorated with a series of concentric circles in a stamping technique (*Pl. 5: 20; 7: 13,14,23,24*). Stamp decoration also appears in the Late La Tène contexts in the prehistoric settlements of Dolenjska.¹⁹ Among the Late La Tène pottery of the prehistoric settlements of Dolenjska, there are also fragments of handmade vessels with combed (*Pl. 1: 19,21; 4: 5,6; 5: 21; 7: 11; 8: 18*) and brushed decorations (*Pl. 1: 17,20; 4: 4; 7: 12*).²⁰

We also came across two rod-shaped segments of female chain belts. The first (*Pl. 7: 25; Fig. 8: 1*) is fragmented and measures 1.3 cm in length. Between the eyelets, which have wart-like protrusions at the ends, are two disk-shaped thickenings. Analogues are found in two Late La Tène settlements in Dolenjska, at Cvinger above Korita²¹ and Gradišče near Suhadole.²² The segments are 1.6 and 1.5 cm long, respectively. At Cvinger above Korita, part of a belt chain was found in Layer 7, which also contained fragments of clay bottles made on the potter's wheel and handmade pot-

tery with combed and brushed decorations.²³ The belt rings from Valična vas²⁴ are also connected by rod-shaped segments with two disk-shaped thickenings. They are 1.7 cm long.

The second segment (*Pl. 7: 15; Fig. 8: 2*) is 1.8 cm long; in its middle, between the eyelets with wart-like protrusions at the ends, it has three thin, disk-shaped thickenings. The best analogues for this are among the stray finds from the Late La Tène cemetery at Strmec above Bela cerkev, where the objects are 1.6 cm long.²⁵

Marko Dizdar classifies the rod-shaped segments from Cvinger above Korita and Gradišče near Suhadole, but not from Strmec and Valična vas, as parts of belts of the Middle German type. They are characterised by the fact that the rod-shaped segments, with one exception, have only one thinner or thicker disk-shaped thickening between the eyelets and that they are usually longer than 2.4 cm. The belts of the Middle German type are mainly dated to the middle La Tène (LT C2) and exceptionally to LT D1.²⁶ An exception is the segments of the belt chain from the hoard from the La Tène cemetery near Zemplín,²⁷ which have two disk-shaped thickenings in the middle. The hoard is dated to LT D1.²⁸ In contrast to examples from Dolenjska, the segments from the hoard are longer, about 2.4 cm.

The rod-shaped segments from Dolenjska, which have two or three disk-shaped thickenings between the eyelets ending with wart-like protrusions, and which are shorter than 2 cm, could be considered a local variant thus far only attested in Late La Tène (LT D1) contexts.

The popular female jewellery of Late La Tène (Mokronog IIIa) also includes bracelets of blue glass with a D profile (*Pl. 7: 17*).²⁹

Gradišče on Primskovo was also visited in Late Antiquity. The lead spindle whorl (*Pl. 7: 19*) testifies to this. Analogues can be found, for example, at Tonovcevi grad above Kobarid, on Korinjski hrib and in Koper.³⁰ The bipyramidal iron object (*Pl. 7: 18*) resembles an arrow shaft or awl from

¹⁶ Dular et al. 1991, Pl. 19: 3-6; Pavlin, Dular 2007, Pl. 4: 7.

¹⁷ Tecco Hvala 2012, 294 f., 298, Fig. 109: 6,7.

¹⁸ Dular, Tomanič Jevremov 2009, 171, 173; Pavlin 2011, 142 Fn. 30; Grahek 2016, 209 ff.

¹⁹ Pavlin, Dular 2007, 81 Fn. 60; Pavlin 2011, 142 Fn. 36; Grahek 2016, 206 ff, 254.

²⁰ Pavlin 2011, 142 Fn. 39.

²¹ Dular et al. 1995, 109, Pl. 14: 1.

²² Dular, Pavlin, Tecco Hvala 2003, Fig. 13: 4.

²³ Dular et al. 1995, Pl. 14: 3-7,10-12; 15: 14,16-19.

²⁴ Teržan 1973, Pl. 12: 4.

²⁵ Dular 1991, Pl. 65: 32; Božič 1992, 196 ff., Pl. 16: 15.

²⁶ Dizdar 2020, 224 f., 234 ff.

²⁷ Budinský-Krička, Lamiová-Schmiedlová 1990, Pl. 10: 25.

²⁸ Dizdar 2020, 233.

²⁹ Božič 1999, 211.

³⁰ Modrijan, Milavec 2011, 53, 413, Pl. 16: 9-11; Ciglenečki, Modrijan, Milavec 2020, 84, 355, Pl. 27: 12; Cunja 1996, 67, Pl. 2: 28-30.

the two aforementioned Late Antique sites but is much smaller.³¹ The ring-shaped handle of the lid (*Pl. 5: 22*) could also belong to this period.³²

During the excavations, it was noticeable that finds from different periods were mixed in individual layers (*Fig. 9*). For some more confessional finds, we determined the position in the coordinate system (points x, y and z). In *App. 1*, the points of these finds are projected onto a drawing of the southern profile. This image also shows that there are finds from different periods in the single layers. It is noticeable that the La Tène finds are present in all layers in the interior of the settlement. In the lowest layer (Layer 2), there were Neo-Eneolithic (*Pl. 1: 1,3*), Late Bronze Age (*Pl. 1: 8*), and La Tène (*Pl. 1: 16-21*) finds together. On top of it lie the stones of the scarp, built later in the Late La Tène period, because the La Tène finds are also in Layer 4, accumulated on both sides of the scarp (*Pl. 4: 4-10*). A retaining wall discovered at Vinji Vrh was built in the same way, parallel to a wall one metre away.³³ Layer 3 was interpreted as the fill material of a fire-damaged wooden formwork that had slid down the slope. Something similar was found during excavations at Mastni hrib near Škocjan³⁴ and Cvinger near Dolenjske Toplice.³⁵ In both cases, the finds are related to the fortifications of the Late Bronze Age. Among the finds from Layer 3, only the Late Bronze Age (*Pl. 2: 1,2*) could be identified. Layer 4 contained both Early Iron Age (*Pl. 4: 1,3*) and Late Iron Age (*Pl. 4: 4-10*) finds, Layer 5 Late Bronze Age (*Pl. 4: 12,13*) and Late Iron Age (*Pl. 5: 9*) finds, and Layer 6 Late Iron Age (*Pl. 5: 19-21*), Late Antique (?) (*Pl. 5: 22*) and recent finds.

The presence of a stone arrow (*Pl. 6: 1*) in Layer 7 and of the Late Bronze Age finds in Layers 7 (*Pl. 6: 2-4*) and 8 (*Pl. 7: 20*) is surprising. Above the terrace at the edge of which we have placed Trench 1, a road cut into the hillside runs less than 30 m away. We can imagine that the pushed material was simply scattered on the slope together with the archaeological finds during the construction of the road.

This can be summarised in the following conclusion. Gradišče was first settled in the Neo-Eneolithic. This is attested by a fragment of a ladle with a socketed handle, a fragment of a vessel with a flattened nipple and an incised ornament, and perhaps also a stone arrowhead. No traces of the hill fortification have been discovered from this period. It was, however, fortified in the Late Bronze Age when it was surrounded by a wooden formwork filled with earth. Fragments of rims with external and internal faceting, the walls of vessels with a tongue-shaped handles, the decoration with garlands and the decoration with three horizontal grooves, under which there is a series of round impressions, date from this period. On the ruins of the Late Bronze Age fortification, a dry-stone wall about 2 m wide was built in the Early Iron Age. It was not possible to establish when it was erected in the Hallstatt period, as the finds (bracelet, knife) are not sufficiently informative. The late La Tène wall, which stood on the ruins of the Hallstatt period wall, was also built using the same technique. It was narrower with a width of about 1.2 m. The Late La Tène period is defined by a fragment of a D-section blue glass bracelet, segments of female belt chains, pottery made on a rapidly rotating potter's wheel and fired reductively, an ornament of stamped circles, and handmade pottery with combed and brushed decoration. A scarp wall was also constructed during this period. There are no convincing finds from the Roman period; the lead spindle whorl suggests that the hill was revisited in Late Antiquity. As there are no traces of a fortification from this period, it probably served as an occasional refuge.

Primož Pavlin
Znanstvenoraziskovalni center SAZU
Inštitut za arheologijo
Novi trg 2
SI-1000 Ljubljana
primoz.pavlin@zrc-sazu.si
<https://orcid.org/0000-0003-0739-5191>

³¹ Modrijan, Milavec 2011, 412, Pl. 10: 4-7; Ciglencečki, Modrijan, Milavec 2020, 355, Pl. 27: 15,16.

³² Cunja 1996, 126 f.

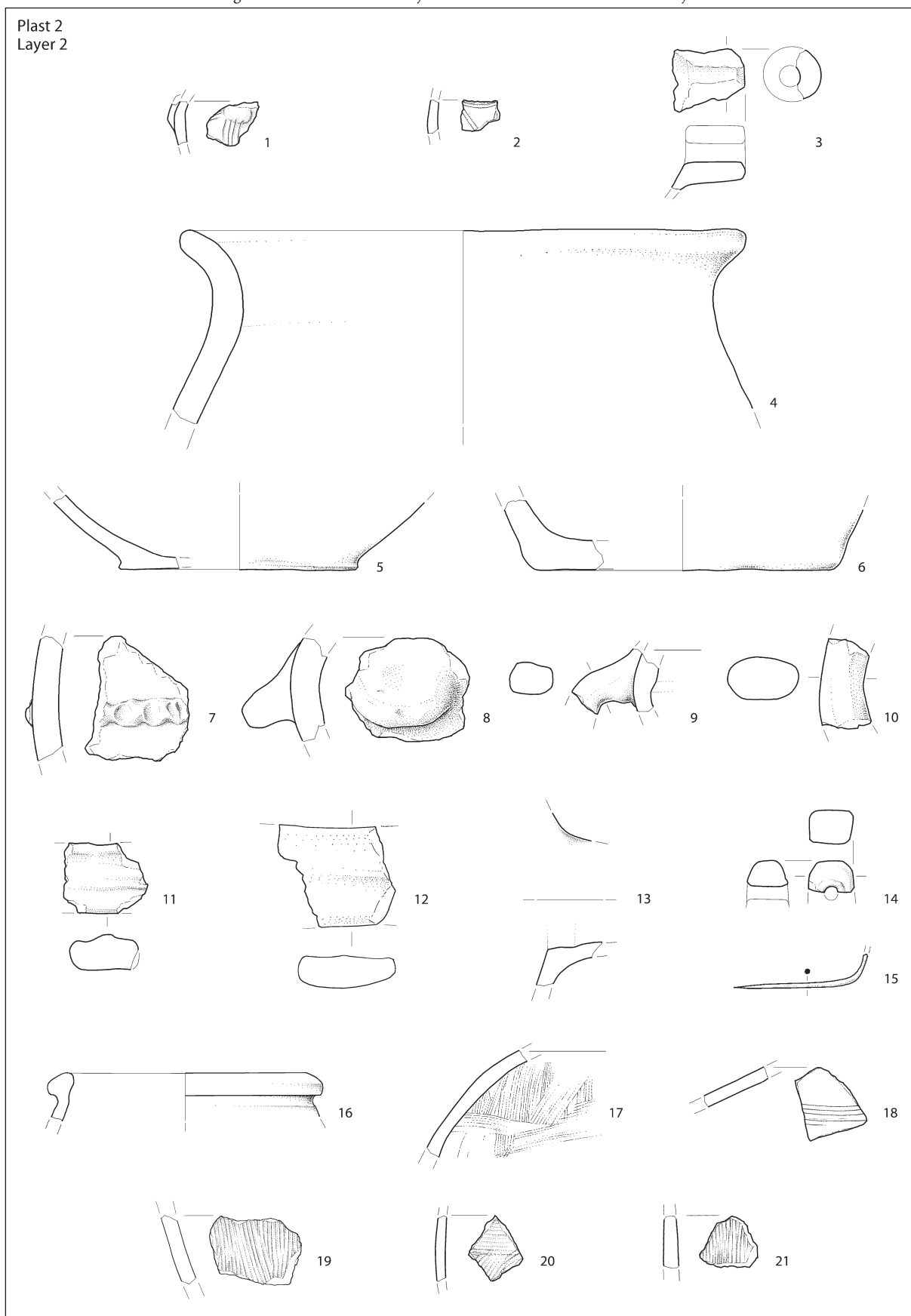
³³ Dular et al. 2000, 136 f., Fig. 16; App. 2: A,B.

³⁴ Dular et al. 2000, 130 ff., Fig. 11; 14.

³⁵ Dular, Križ 2004, 215 f., App. 1; 217 ff., App. 2; 221 f., Fig. 23; Dular 2020, 399, Fig. 4.

Slikovno gradivo: sl. 5, 7, 8 (foto: Drago Valoh, ZRC SAZU).
– *T. 1-8, pril. 1* (Tamara Korošec, ZRC SAZU).
Illustrations: Figs. 5, 7, 8 (photo: Drago Valoh, ZRC SAZU).
– *Pls. 1-8, App. 1* (Tamara Korošec, ZRC SAZU).

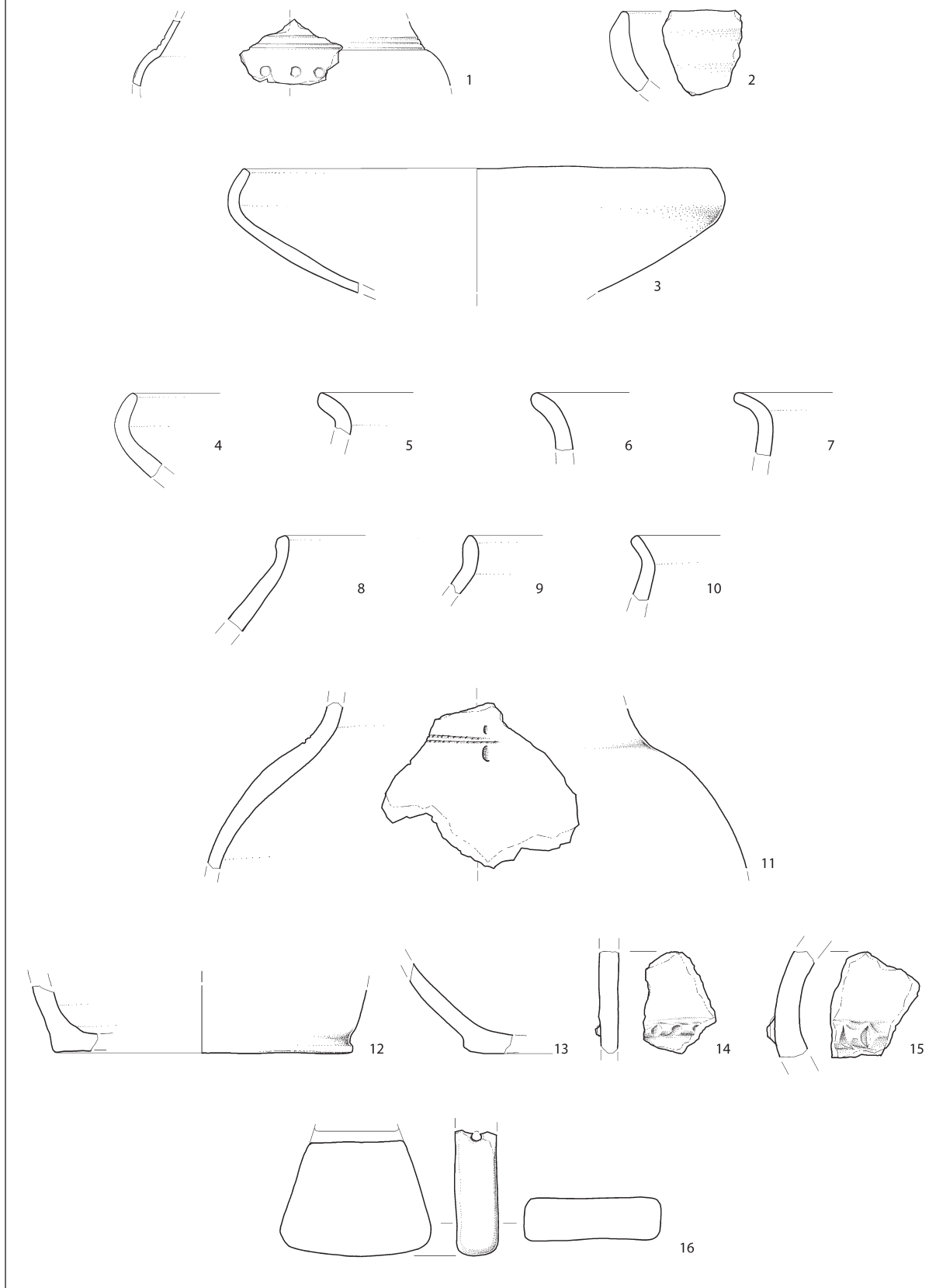
Plast 2
Layer 2

T. 1: Gradišče na Primskovem. 15 bron; ostalo keramika. M. 15 = 1:2; ostalo 1:3.

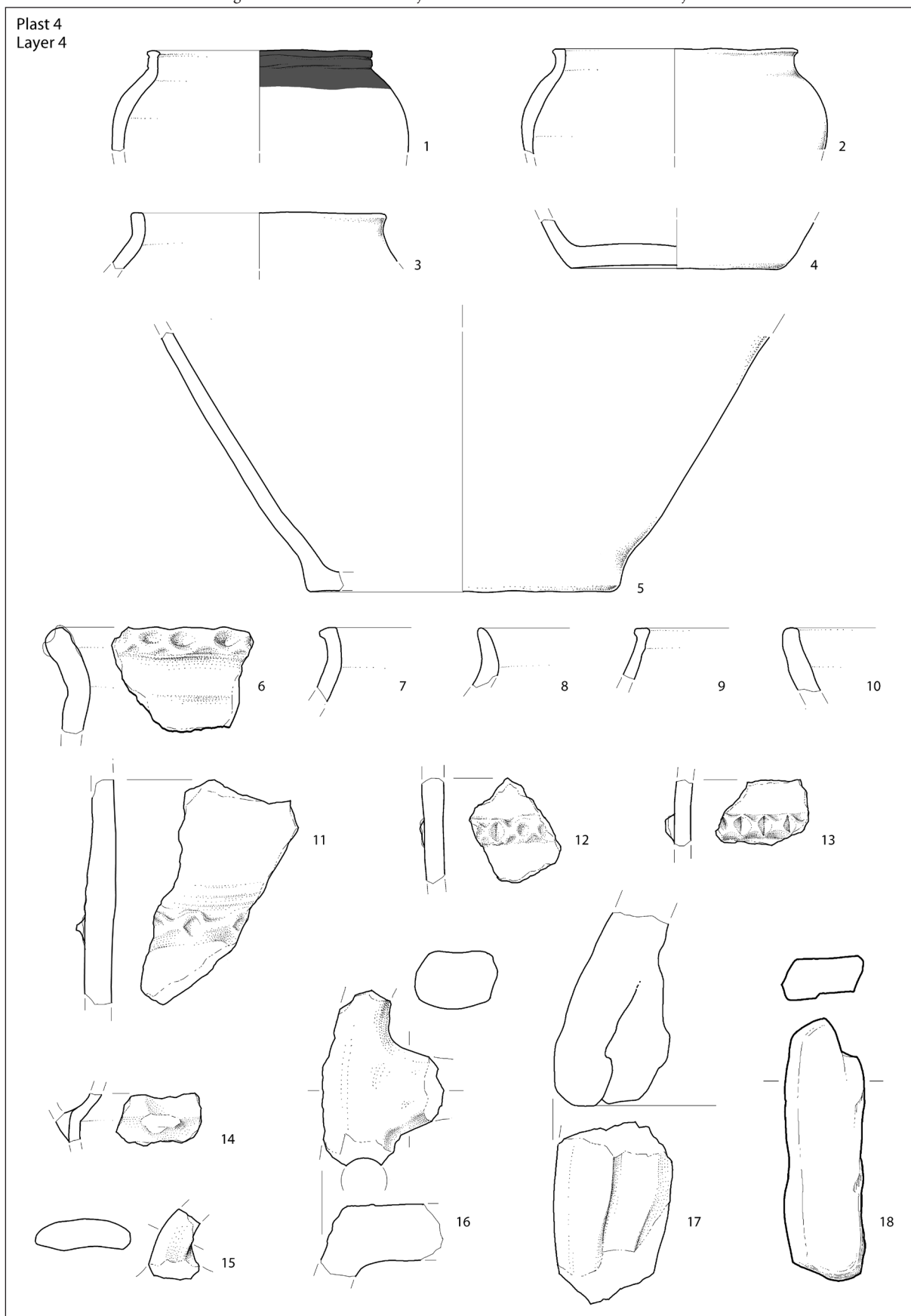
Pl. 1: Gradišče on Primskovo. 15 bronze; rest pottery. Scale 15 = 1:2; other 1:3.

Plast 3
Layer 3

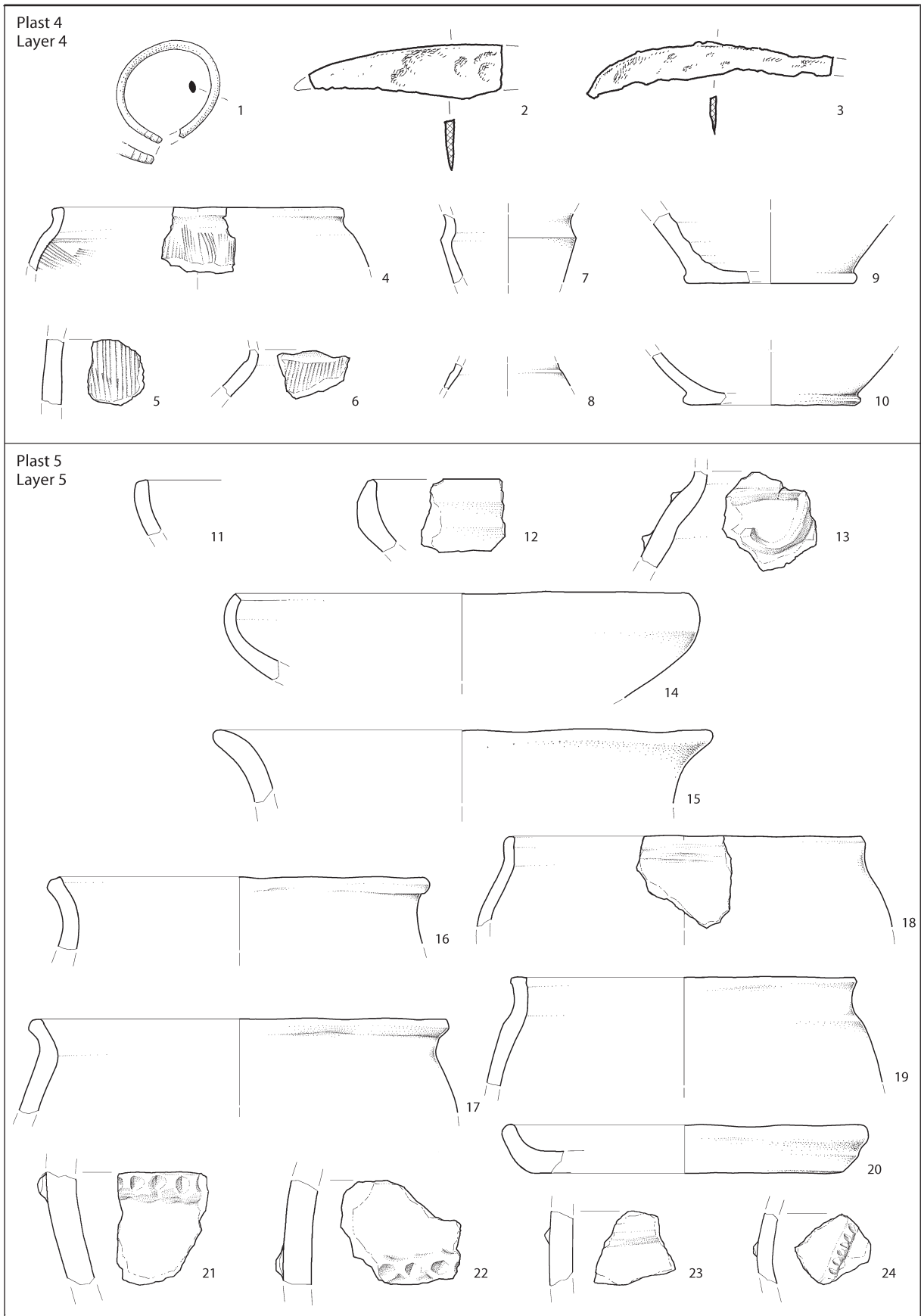
T. 2: Gradišče na Primskovem. Vse keramika. M. = 1:3.

Pl. 2: Gradišče on Primskovo. All pottery. Scale = 1:3.

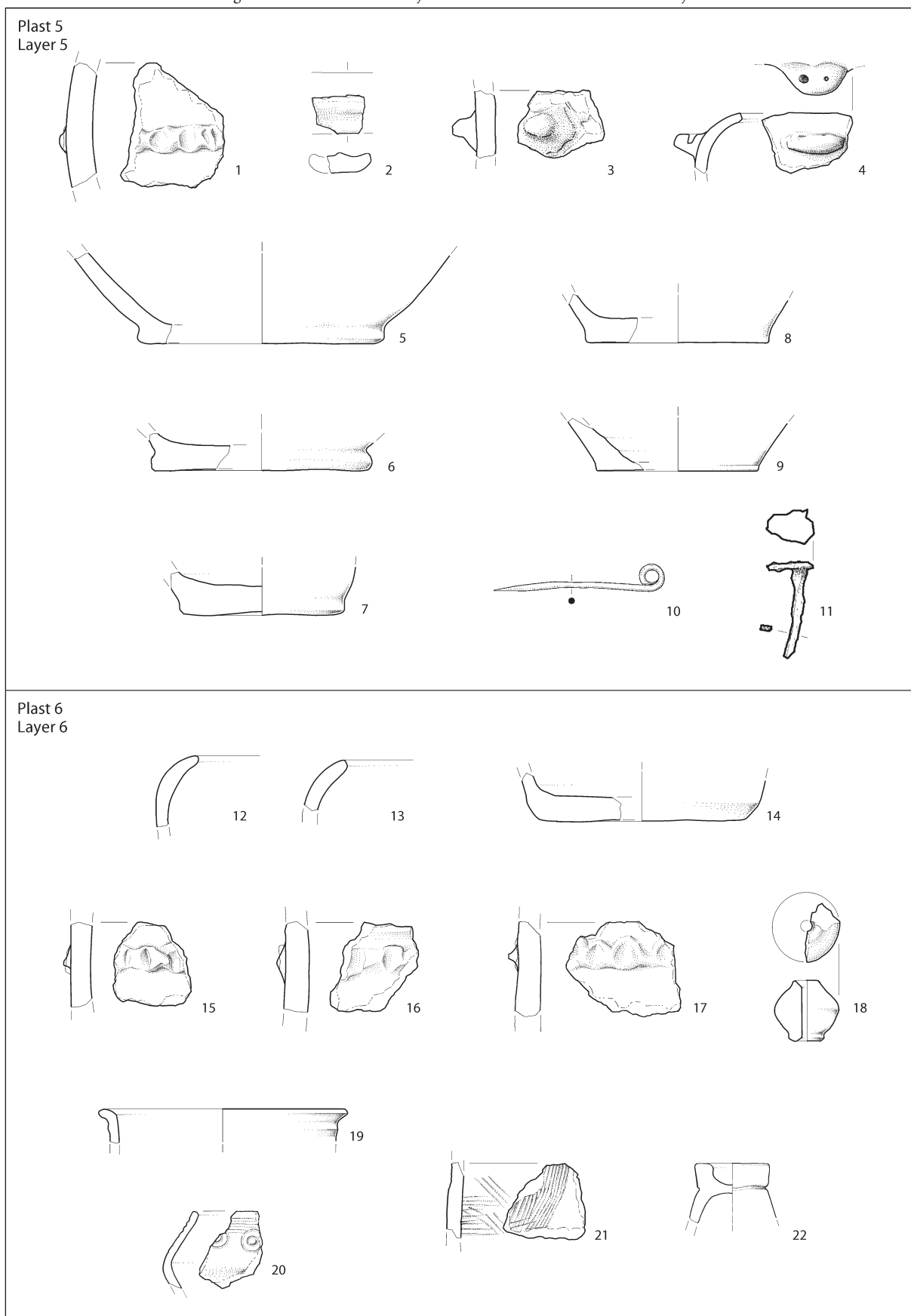
T. 3: Gradišče na Primskovem. 18 kamen; ostalo keramika. M. 18 = 1:2; ostalo 1:3.

Pl. 3: Gradišče on Primskovo. 18 stone; rest pottery. Scale 18 = 1:2; other 1:3.

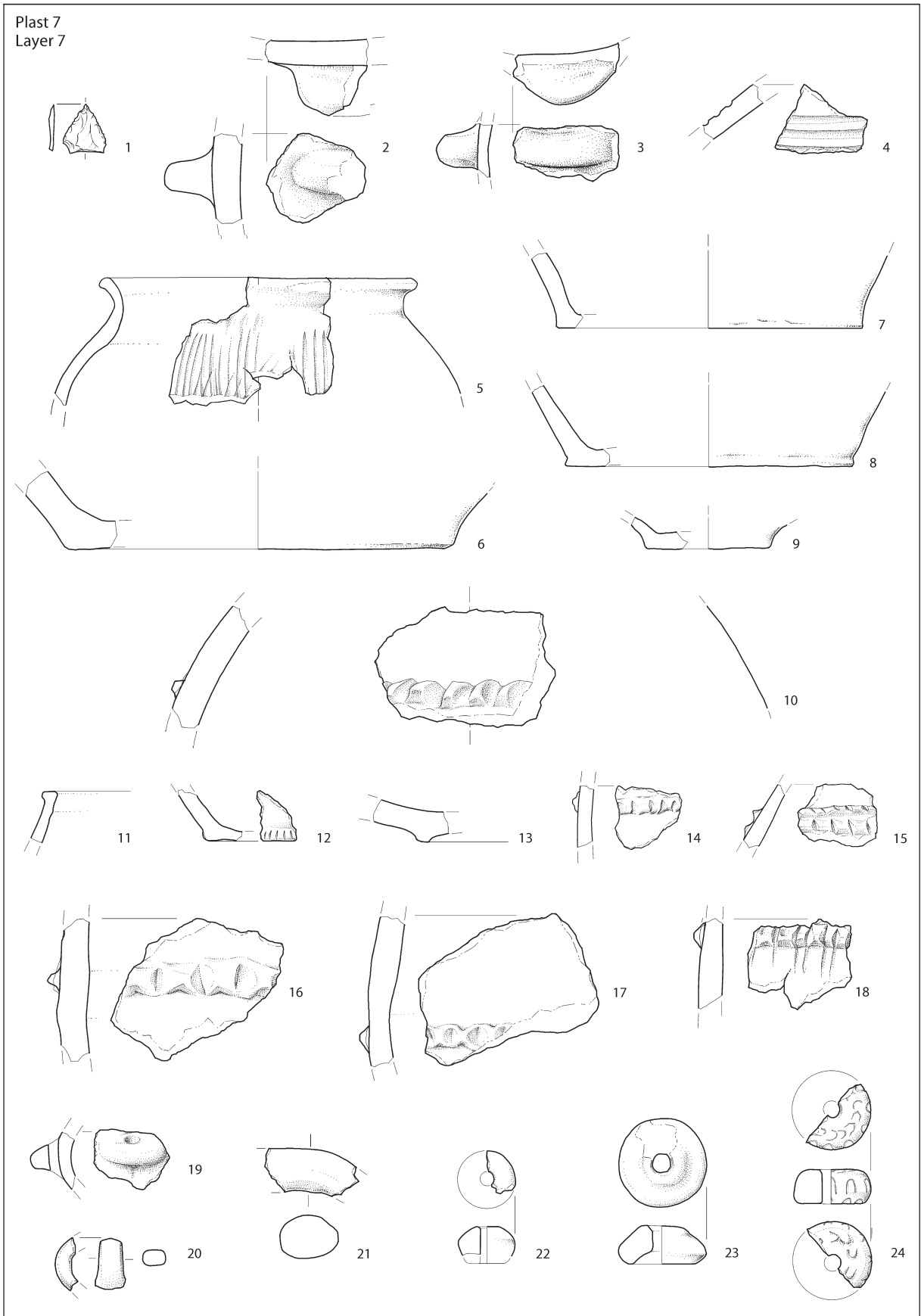

T. 4: Gradišče na Primskovem. 1 bron; 2,3 železo; ostalo keramika. M. 1-3 = 1:2; ostalo 1:3.

Pl. 4: Gradišče on Primskovo. 1 bronze; 2,3 iron; rest pottery. Scale 1-3 = 1:2; other 1:3.

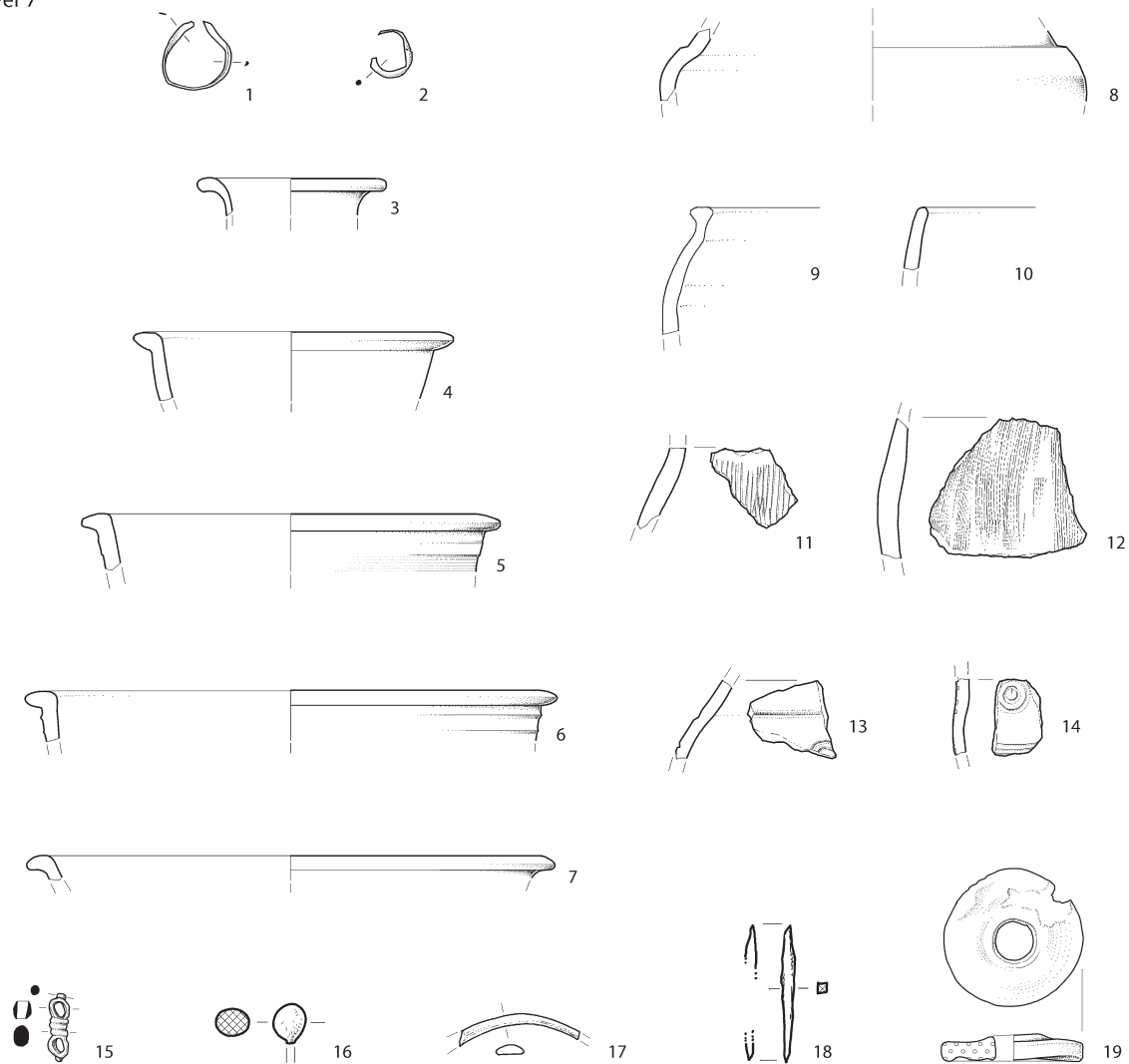
T. 5: Gradišče na Primskovem. 10 bron; 11 železo; ostalo keramika. M. 10,11 = 1:2; ostalo 1:3.
Pl. 5: Gradišče on Primskovo. 10 bronze; 11 iron; rest pottery. Scale 10,11 = 1:2; other 1:3.

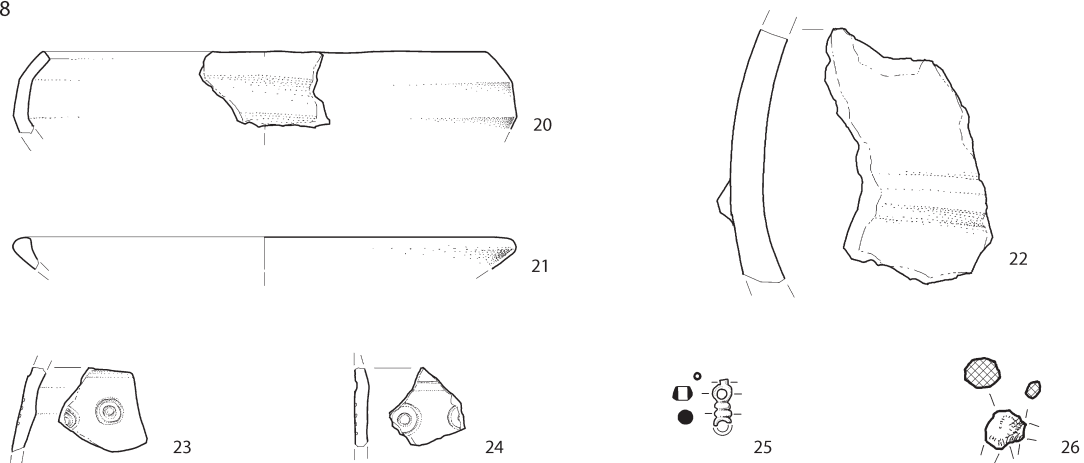
T. 6: Gradišče na Primskovem. 1 kamen; ostalo keramika. M. 1 = 1:2; ostalo 1:3.

Pl. 6: Gradišče on Primskovo. 1 stone; rest pottery. Scale 1 = 1:2; other 1:3.

Plast 7
Layer 7

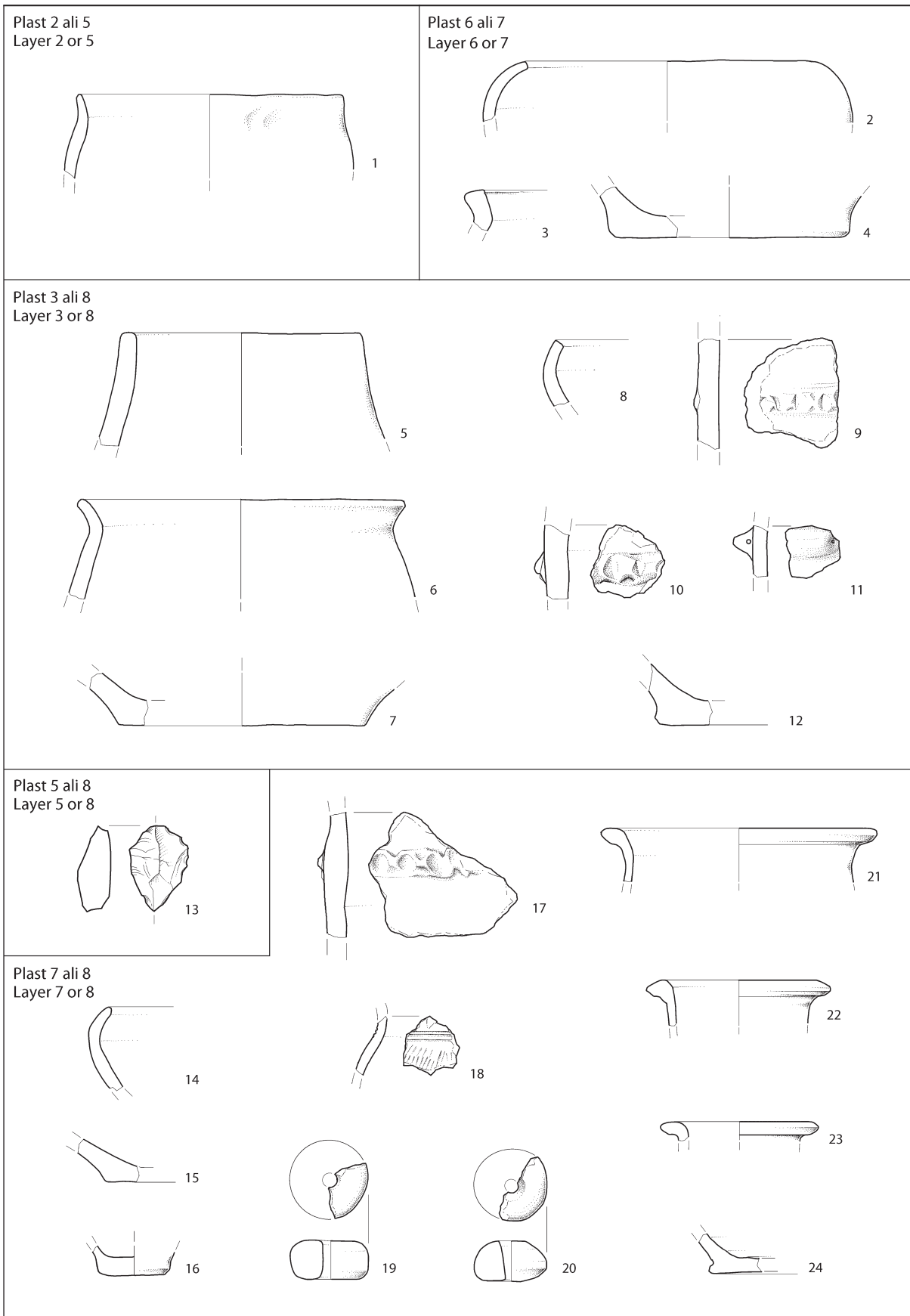

Plast 8
Layer 8

T. 7: Gradišče na Primskovem. 1,2,15,25 bron; 16,18,26 železo; 17 steklo; 19 svinec; ostalo keramika. M. 1,2,15-19,25,26 = 1:2; ostalo = 1:3.

Pl. 7: Gradišče on Primskovo. 1,2,15,25 bronze; 16,18,26 iron; 17 glass; 19 lead; rest pottery. Scale 1,2,15-19,25,26 = 1:2; other = 1:3.

T. 8: Gradišče na Primskovem. 13 kamen; ostalo keramika. M. 13 = 1:2; ostalo 1:3.
 Pl. 8: Gradišče on Primskovo. 13 stone; rest pottery. Scale 13 = 1:2; other 1:3.